

“HARATCH,”
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARZ MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 208 bis, rue Lafayette
Imprimerie: 10, rue de la République
PARIS (10°).

ՀԱՅԵՐԵՆԻ
4
1925
On reçoit des annonces
en français et en arménien.

Հիւանդանոց Nord 57-82

ԲԱՆՆԵՐՆԵՐ	Խառնակայան	Սարկական
Ձիաբառ և զարդեր 16 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.
Ապրիլ և 10 2.	10 2.	20 2.
Սերիկա	3 ար.	5 ար.
Արշի և կրկններ	50 ֆր.	90 ֆր.

Հասցի: Գլխավորական համար 1 ֆր. վարկի անվանում է:

Խմբագիր: ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՄԱՍԻՍԿԱՆ
Պրոն անուններն սկսում են լուրերը, դրամական ամեն ատյանով:

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒՆ 41

Կը հրատարակուի ԿԻՐԱՅԻ, ՀԱՅԵՐԵՆԻԸ ԵՎ ՈՒՐԱՐԱՅԻ

ԳԻՆ 40 ՍԱՆԴԻՍ

ԵՐԿՈՒ ԻՕՍԷ

ՄԱՐՏԻՆ

ԹԻՐԵՑԻՆԻՍԷ

ՓՈՒՐԵՆԵՆԻՍԷ ԼՍՄԻՐ

ԻՌՈՎԱՅՈՒՆԱՅԻ ԱՐԵՆԵԼԻՐԵ

Հարգելի ժողովուրդ, Հարգելի Արեւելք, Սուրբ Երկիր, մինչև Պարսկաստան և Չինաստան:

Բազմազան են այս երկիրների կացության պատճառները: Բայց, չարժեք միջոցով թաղաքացիական տեսություններով մեզ Պարսկաստանի մասին ինչ որ անմիջական կապ ունի մեզի հետ:

Շատ խոր չէ Սուրբ Երկրի դեպքերը զարգացրել: Այդ երկիրը կը ծաղկի հին ռեպուտացիաներով և նոր ձգտումներով: Երկիրն մեջ խոր հետքեր ձգած է թրքական հզորանումներով, վարակելով մասնավոր ներքին-վարչական կենտրոնները: Թուրք լրտեսներ և զոր-ժակներ մինչև այսօր ալ կը վրասն անելու թուրքիսի իր յո-ժար կամբողջ չէր որ հրաժարեցաւ այդ հարուստ հողամասէն: Միայն կողմէ, տեղական տարրը շուտ կ'ենթարկուի զանազան ազդեցու-թյանց, կրճատական և սերիզ պատճառներով: Յետոյ, երկիրն ժո, դժուար չէ շատ զոն չէ եկեղեցիներ, որոնք իրենց շարքաշարքներով և աշխատանքով նախանք կը շարժեն: Բն վերջապէս, այնտեղ ալ կան պղտոր շուրջ օրսերներ, կարմիր թէ ճերմակ:

Վերջին դեպքերը, Տիւրքներու ըմբոստութիւնն մինչև Դա-մասկոն անբախտաբախտութիւնը, բացին շատ քի ծածուկ ծայրեր, մինչև, նոյն տարին երկու հանդիմանող հազարաւոր իշխանութեան կարգ մը ներ-կայացուցիչներու անհետանումներով: Այս միջոցին երեւոյթը պարզեցաւ: Կիլիկիոյ գրասենյակ շրջանի ալ, երբ թուրքերը, իրենց պարտաւած վիճակին մէջ իսկ, յաջողեցան վարպետը բաշխել իշխա-նաւորներու աշխարհ:

Յիշատակի մէջ ալ կայ հոսանք մը որ ծանր բն կ'ընկալէ Սու-րբ Երկրի հողատարութիւնը և կը պահանջէ ժամ առաջ պարզել զայն, նոր գործողութիւններ խուսափելու համար: Օրոշան վարչները չեն ընդունել այս առաջարկը, ինչպէս չեն ընդունել Սիւլայի Միջպետքի համար — զիսկարապէս միջազգային պատճառներով: Սուրբ Երկիր, ինչ-պէս և Միջպետքի պարագայը՝ պիտի զօրացին թրքական, հետե-ւարար և խորհրդային աղերարութիւնը և վերջապէս պիտի թաղէ արեւմտեան Եւրոպայի հնայեղ Մաստաւր Արեւելքի մէջ: Միջոցին տեւան պիտի խրախուսէ Սուրբ Երկրի և Արիւիկի անդրախտի և ֆրան-սական զարթոնքները, որոնք «պայման, ինչ արգաստան» կոչել կը լինի ամէն լուրերով, մինչև անգամ նայաւառ չխնայեալով:

Այս բոլոր անդադարներուն մէջ, մեզ հետազոտողն է հայկա-կան համայնականութիւնը, ի վիճակ, որուն կապէլ չեն տար ինչպէս դրամատոր աշխարհակարները, նոյնպէս և համաշխարհային յիշա-կութեան ժամանակներու վիճակը, որուն կապէլ չեն տար ինչպէս իր տեղի կ'ունենայ նոր անուններով: Իրար կը հրահանեն թէ բազ-մաթիւ պետութիւններ, զատ-զատ, կամ խումբ խումբ, և թէ բոլորը միասին՝ ուրիշ ուժի մը դէմ որ կը կոչուի Խորհրդային Միութիւնը, և որ կը ֆիզալ աշխարհակարութեան միջոցին աշխարհակար: Այս խուլ պայքարին վերջին լուրը կը հանդիմանա ինչպէս:

Գարկական վերջին յիշադրումը, որքան ալ ներքին պատ-ճառներով վերաբոլի, աւելի շատ նետանքն է այդ պայքարին: Երկր միջամտական ստացանք երեք թրքացուցիչներով, որոնք մեզ կը կարգաւորեն: Կոմունիստները (Ի. Միջպետքին) իր արիւնքով թաղել երկրաւոր է նաեւ: Գնչի Գարկաստանն Այստեղ ևս կ'ուզէ կրկնել աշխարհի զանազան մասերուն մէջ իր բռած կապիւթներէն: Գարկան, ստատորն գէշը և դրամ բաժնիք, որքան զի Մուստաֆա Ի. Թուրքիսիստան կարմիրներով, ասորիստանաւոր կը ինկարկութեան տակ ամէն ամբողջ Իրանը, և անիկ՝ երբեք ապանալիք, կախով Միջպետքի ժողովուրդները զենալ:

Եր հասնանք այս պայքար, որ տարիններ պատմութիւն ունի, և չի հետազոտողը մեզ իսկ ինչ որ անհանկարծ և և բերտանա-ցուցի՝ դաս մը նայանուն ապաշխարել փոթեցուցութիւնն է շաղա-նակը կրակէ հանելու: Կարծաւ Շրջապէս՝ պաշտօնի և կարմիր բուր-ձիներու հետանալով, անոնք ալ իրենց թոստ զուտակով խառնու-նք կը կարուստին, և ձերբակալուելու են en flagrant delict: Անոնք ալ ունեն քուրդի կարմիր, յատկապէս վարձուած: Միջպետքին է, այո՛, բայց միայն զանաւոր արտաւազելու ալ միայն կարող են իրենց մէջ ուր հանկարծ կարմիրներ չեն հայ ժողովուրդի մասին: Ըսի՛րք թէ խաներ, հարուստներ և ցարկան չ'իյնողներն ալ կան այս յի-շադրականս իմացիկին մէջ...

Իսկ մենք, հայկադիպոթիսականներ, կը ձուլուին զարգելի.
— Մեր և այս ժողովուրդին շարք խաղաղութիւն Արեւելքի այս խորքին և, իսկապէս «իմերիալիտական» խաղաղութիւն մէջ:

Շ.

Պատյո թիւերը կը շարունա-կեն խրատներ տալ ոչ-թուրքե-րուն, և կատարելութեամբ, ժամ առաջ զուրկ հանելու համար թրքերունը չեն ձգտուի Սաղար պէյ, իրաւապէս, երեւոյթական և հրապարակապէս, հետեւելու Շաշ-խարիկի տողերը կը ստորագրէ: Անշուստի մէջ (28 չուկ), —

«Տարակոյ չկայ թէ, ազգութեան առաջին ազգաւ լիզուն և Ան-հայրենիքի լիզուն, որ կ'ուզի ան-կեղծորէն խառնուել ազգի մե-ւ, պէտք է ըստականա՞նք հայրե-նակցութեան պարզ տիրոջը և ստորակած և իրաքին պետական լիզուն: Ազգին կատարելութիւնն ալ այս ձևով կը շարժի: Ինչպէս զրեւին թիւերը, երկրորդական ուսուցիչը թուրքերունով պիտի կարգաւորի:»

Սակայն, այսօրեան բաւական չէ ոչ-իւրաքանչեւ թրքացուցի հա-մար: «Որիմա՛» շրջանները չեն կրնար ամբողջովին թրքացալ, եթէ մեր լիզունը ընդունելի չեալ ալ շարունակեն իրենց համայ-նական նիւն իրենց:

«Բայց և այնպէս, պաշտօնիկ հա-մարներու լուծումով, պէտք է հրահանուի կարողութիւնն տալ լիզուր ինչորի: Սակայն չի բաւեր թուրքերէն ստիճանից աշխատե-լներուն իւրեք լիզուրը, զորանակն կենսական կը վարարելու: Որպէսզի զարգոյթանա և պարտաւորուի թուրքերէն ստիճան, պէտք է հա-մադրուի թէ, արարտաւոր ապահով-ւու տնտեսական աւելորդ է իրենց լիզունը, և թէ շրջանականը լաւ թրքերէնը գիտնալու եւս:»

Երբեք կարող միջոց, Թուրք խմբակներ կ'առաջարկէ այնպէս մը կարգաւորել որ թուրքերէն չ'ընդունանք չ'արեւմտեան գործ-զանի երկրին մէջ, և չ'այ մը, Յոյն մը, Հրեայ մը ստիճանի թուր-քերէն քննութիւնն տալ, որ և կ'աշխատեն անցնելու համար:

Մ. ԲԵՐԿԱՆ ԿԵ ԻՍԿԱՆԻՆ ԵՎ ՊԵՐԿԻՆ

Նոյնի 28 օրը: Երեւոյթ. Երեւոյթի ազգային ժողովը Մուստաֆա Բեյի ալ այս ամբիւն իտաւ ճանքի մէջ, մասնաւորապէս չ'ընդուն-նակէն, ծովային և օդային ուժե-րուն արդէն: Ռուսները յարա-բերութեանը ամբիւն, ըստ թէ շատ սիրելի են և կը շարունակուին փոխադրած փաստաթուղթով:

«Երբեք իրենցին Հիւրիկերն մէջ տալ տեղանք առանձին պաշ-տանական պարտաւորելու: Երբեք չ'են զործարկուելու, շատ մը երեւ-թականներ և օտար փոխանները: Երեւոյթ, Մուստաֆա Բեյի հա-ւերեք թրքերէնները հանել իրենց զօրքեր, ինչ որ տեղի ունեցաւ ամբողջապէս: Յնայ փայտն ինչ-պէս որ երեւոյթականներն ու զործա-վարները զիպիւրի պար մը գա-նան: Մ. Բեյից որքան չէ ժողո-վրդականացին այս բաւար բոլոր թրքական պարանաղեկներուն մէջ:

ՆՈՐ ՄԱՆԵՐԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԴԵՊՐԵՆՈՒ ՄԱՍԻՆ

(ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՐ ՄԱՆԵՐԱՆՈՐ ԲՈՂՈՒՆՆԵՐ)

Ղեկուծ, 26 չուկ.

Ամիս մը ի վեր կացութիւնը խառնակ էր համակալութիւն մէջ: Օր ընդ մէջ խառնութիւնը կը զգուցին և մարդիկ իրենց տունները կը փակուին անհոգալի մասնաւոր: Մասնաւորապէս ուրախ զորք ոչ ոք կը համարակալէր տունէն դուստ կիլի: Այս կացութիւնը աւելի ծանրացաւ: Համայն մէջ պատահած ընդունական շարժումն վերջ-Հնուկ, 12ի երկուշաբթի իրիկունը ժամը 9-10ի տանները 3-400 հրոսակներ Գալի թուանքի տուններով վրայ յարձակելով սարսափի մատնեցին զքրիստոնեաները և աւարի տունն ամեն ինչ: Այս յարձա-կումին մէջ սպաննուեցան 20ի չափ քրիստոնեաներ: Յիշատակ. Իշ-խառնութիւնը յայտնուեց փոթեցուց ունիւրը և զոքանակով հետապնդող ճարտարները, որոնք 3-4 ժամ ճառել արար գիւղերու մէջ ապաստանած էին: Յիշատակները թնդանքի կրակով և օդա-նակերու սուրբով աւարակալոր վերածեցին ապստան գիւղերը, որոնք ընակիւթներ 150 հոգի մտած վիճակի մէջ և ուղարկու վրայ բնոցած համակալութիւնը բերին և նստեցին Մերձիկի հրապարակին վրայ, ուր քանի մը ժամ մնալ յետոյ վերցնել տունն բնակիւթներու: Նոյն գիւղերու իսլամ ընակիւթները սարսափաւոր փախան: Անոնք անհայտ զոյրներն ու կենսահիւրները համակալութիւնը ծաղկեց-ցան շատ չնչին զինքով: Այս երկու դեպքերը շատ զեւ ազդեցին թաղային իսլամներու վրայ, որոնք արդէ ամենախել ի վեր վի-րահամութեան լեցուած, յարմար ստիճի կը սպասէ պոթեցուցի-համար:

Հիւսի. 18ի կրակի առաւու շուկային մէջ խառն մը քրանա-սպալի մը զիպիւրը բնոցով գետին կը զարնէ, սպալին լիկերացող թրքականները ապահանակ հարուածով կը սպաննէ խառնը: Անոր վրայ իրաքանները կը սկսի, խառնութիւնը կը զգուցին և ամեն մարդ տուն կը փակուի: Նոյն օրը իրաքաններն զոքանակէն մեծ թի-ւով հրոսակներ բաղորդել անակալութիւնը և զարձակել: Գաւառի կապալանին ժողովար վարձարագրերն իրալ, բաղկացած 225ի չափ վրայներն և իրիկներն, ուր քանի մը տարին ի վեր կը բնակէին հայ զաղխականները: Վրանադարձ թուրք ընակիւթներն ալ սուրէ կ'անցան, կ'ապահանք քանի չափ չ'արի, որոնք գործելով կ'ա-պահանքին Պրամբէ: Կապալան: Այս շարքի լուրը ժողովուրդ հաս-նելու պէս, Յիշատակները կը սկսին ուսմանը տարաքի մը տեղա-ցնել օդէն և զօրանալով: Գաւառին շրջակայ տունները կ'այրին: Երեւոյթները 19ի երկուշաբթի առաւու ամէն կողմէ հրացանա-ծովներ կը սկսի: Իսլամները կատարած կը շարքին ուր որ զքրի-տոնեայի կը սկսի: Յարդը կը շարունակուի նոյն օրը մինչև Ի-րիկուն: Միջոցին տանն օրանալին և Մերձիկի նստած ֆրանսա-կան ուսմանը կրակ խառն կը բերեն և կ'այրեն Շաղարի եւ Մե-լե-տանի (Գաւր Մուսալայի շրջակայ) թաղերը, ինչպէս նաեւ Պիկ-տանի: Գիշերը չէր մը կը իսլամայի կացութիւնը, սակայն առ-տուն կանուխ աւելի ուժգնութիւն կը վերսկսի հրացանաւորներն ա-մէն կողմէ: Յիշատակները անպարպ կը ունենան իսլամ թաղե-րը մինչև կէսօր: Կէսօրին Շաղարը կը շարժանալով, Մեկան, Գուրիկը, Համիկը և Միւրիկը փայտ չ'ունեն չ'ունեն: Մերձիկ շուրջ քաղաքով 45-50ի չափ մեծ չ'ընք, խառնութիւնը, խաներ և պանդոկներ: Անոնք ալ մնայ միայն Սալիկի բարձրադիր Շաղը, ուր ապաստանած էին Յիշատակները: Երեւոյթի ինչօրին իս-լամ երեւելներու և կատարական պաշտաններու պատ-աւիրականներն մը զարդանալով և ապիտակ դոռոջ պարզած կը յա-նդի խանի ֆրանսական զօրավորին բնակատեղին, համաձայն որի տալով չ'ունեն մը նոյնի Գաւառիկութիւնը աղերապէն կը ինչոր վերջ տալ թրքականազդեցութեան, որ զօրապէս կէսը քաղաքը կը արդէն և հայալներով զոհ պատճառան: Չօրապէս կը յոժար զարգեցնել կրակը խառն պայմաններով: — 1.— Միջին. 5 օր յանձնել 25,000 մարդիկ, 2.— Նոյն մասնաւորակներն մէջ վարկի 1 ուկէս միլիոն սուրբական ուկի: 3.— Յիշատակ 3-4000 հոգի բնութաւ-րեան պարզապէսները: Հայկական պարզապէս կը ապահանք միա-բաղալորի վերանել արդեւ զօրապէս: Գաւառիկութիւնը կ'ընդունի բոլոր պայմանները, որոնք վրայ կ'ընդուն կը զարդի երեւոյթները: Երբ ժամը 4էն վերջ Մուստաֆայի կ'ընդուն ամէն կողմ յայտարարու-համար թէ իսլամութիւնը վերահաստատուած է: Յիշատակ. պահակ:

(Արեւելու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Ե.)

«Ի ԲԵՐԱՆՈՅ ԳՈՒՄՄԷ...»

ՄԵՐ ՔՆՆԱԴԱՏՆԵՐԸ

Երեսուցապետութիւնը գարնան հա-
ւասար գեղեցկութիւն է: Ան չի կար-
ծեր որ ծերերուն պէս ինքն ալ իր
կարգին պիտի խառնի: Երեկունս
մտքն վաւանեցերը, այսօրունս ի-
րենց յաջորդող նոր գառնակներուն
դէմ իր պանծերն, անոնց դրջի ազա-
նութիւնը սանձարձակ կը գտնեն, եւ
մտքն ալստաւանս գեղեցկութիւնը
սպեղցածն կը տեսնեն:

Ըս. ապառն Խթիւնիան «Մա-
սիս»-ի ծերուն խմբագրապետը, օր մը
ինչի հետ խօսած ատեն, «Մա վառ-
եակներ. ալ չափը անշուքին» կրէր.
խօսքը Լեյն ատենուան կրիտիստապը-
քնապաշտենքուն համար էր. ու սուր
հագեւութիւնքը կը վերլուծէր նորե-
լուէ գրիչներու գրական կարողու-
թիւնը

Բնութաբանական կկգրը այն ա-
 տենե՛ն ի վեր միե՛նելոյ շարժման
 քննութե՛ր առ ձախ ի արտիւն՝ երկ-
 տասարդ Գաբրիէլ Լազարեանք ընտնա-
 ցաւորելով Պոկի՛ճըր Կերտա՛ս Ժողի
 տաղանդաւոր մեծ չորսըրբը կ'ըսէր
 ի՛նչ Կարկի՛թ քաղաքաները ապշմն ձու-
 րի տակն ին ձի ըր իր պատմութեան
 ընտանի տն իր կենսակի պրծնալու
 քննի արդգէն չէր մտնար իր Եղեգեան
 ժառանգութեան արտը ճերքացած, զիշա-
 րաբար իր կարգուն ընդ ժամեմբնե-
 ռուն ընտանաւոր տն իրենցն:

Ամեն նորեկ գրասեր, համոզուած
է իր արուեստագէտի տաղանդին,
ինքզինքը կը համարի նոր Արատիոս մը
եւ կը խրատէ, կը զգուշացնէ իր Պի-
սոնիան եղբայրները

Այս Լեւոնի մասին ճշգրիտ տեղեկություն չեն գտաւոյն ամառներուն մէջ, որ ինքայն արեւեստի աստուածութիւնը կը փառաբանէր իսկական զաւաստի եւ որ Տաւադատի ասորը, ինչպէս ըստ Լեւոնի մատենի կ'աշխատանէր նշանակելու ինչ զաւակներուն գրական արժանիքը: Գաւմին «Հայրենիք» ամսագիրը առիթ կուտայ որ Յովհաննէս Լեւոնի մասին որ պատմական գրական ինչ զաւակներուն, դասարդ ընդհանուր աբը յօդուածը դնել ինչ կարգաւոր, «Հայրենիք» ամսագիրը մեր զաւակներուն տաւած ընթերցանութիւնը ասան, շատ կը զարբանայ որ թերեւ ինչ աշխատանքներն ալ ունակուի կ'ընելու մեծ ու փոքր հաւաքը շինել Յայացա, Կուեյն, մարտիտ արաններուն տապալակները: Իրականացած էր Յովուհաննէս գրական գասեր ալ կուտայ ասան միտ: Թիֆլիսի քննադատը կը

Տառիկը, իր լուսամանը, երեսն
 բերկրով լամանս այնիսին գոհեմ
 դուռն տեղիկն ինչ շատ անգամ
 իրենք գրողին ու սրտեղան
 գեաները՝ չանմ գաղեր պոլեզ կ
 իրկուին այդ «Տիրութիւն մը»
 այս եւ իրկապիր «Հայրենի»
 քննադատական յօդուածին՝ «Քննա-
 դատար միջին եւ գրողին եւ ու-
 ղեցիցը» արտօնին ուժով բարդա-
 կան եւ մտաւոր կապ մը չապա-
 րակութեան եւ տեղեկագրաւ իմ
 քննադատութեան միջեւ։ Հասաւ
 լայն մը մը՝ որ իր գրողին նման
 քննադատ մը Եզրադանսպիր կը
 առար եւ ինք քննադատները կ'ընչ-
 ցներ, սակայն տանջ մտաւոր եւ
 տանջով այդ իր արհամարհանք քննա-
 դատարին ալ իրեն ղէտ չապատե-
 ին մեծ վարդապետներու վայր, եւ
 վարդ անչէր ներկայ քննադատ-
 լուս տեղեկ չապատեման ապա-
 լուս տեղեկ չապատեման ապա-

Գրական փառանքները՝ որը չէ որ
հիմադրապես փորձում էր ան-
Նառայանի հարցը մեր գրական Տե-
ղիանուհուն մի ձևով ձգելու փոր-
կելուը ճշդն է րախոյ, որ շատ
սովորաբար թէ ի՞նչ սովորի կովի-
նայայ գրադարը նախ ի՞նչ գրադար-
տանքի գրադարը գրականության, իսկ
գրադարը՝ գրադար տանք գրա-
նության Տեղիանուհուն հիմադրապես
ամենաբարձր գրական ձևերը ի՞նչ
գրականը՝ որով առաջինը շատ
սովորի, լու ի՞նչ սովորի, իսկ ի՞նչ
թէ ի՞նչ սովորի, շատ ի՞նչ սովորի

Երջանաբանն եւ զմեզմէն
 ինքեզմէս զմեզմէն եւ զգրգուս զգրի
 ինքեզմէսն եւ աշակերտներն, Եւրոյս
 խառնելու ունիւր թուելու Ընէ Վարձան
 եւ ամեն թարգմանի արայ արաւանքն
 եւ Տեղանքն Եւրոյս շատ եւ
 շատ զգուհի եւն Վարձանքն ինքնու-
 շատ սոյգ անպահման արմանի չէ, զի
 իր զբոյնքն մէջ անէն ի անորոշու-
 թեան եւ միտմունքն Տեղանքն եւ
 որ զճիշ շատ Տեղան իր ամանի աք-
 զարացաւ առ խոյանքն ինքնուշտ
 օտաճմունքներն Դոր ստեղծագործու-
 թեան բնաւ արթնել չէն անորոշա-
 գործ միտմունք զեղեղեղեղ ինքնուշտ
 ինքնուշտ անպահման սոյն աստղեղեղ ու-
 շատ արտաբերել ի վեր Տեղ չար
 ինքնուշտ վերաբանել զգործն ա-

մերձ գյուղացիք պարսպաները
կան հեռու ՆՊ զյուլի տարի դարձե-
նելը թող իրենց գաղափարային
հրապարակ ժամանակներ թող զի-
միայն ապագան ու փողոցները ա-
պստանան հագուստ պիտի ամառը
դրանք զմահանե անոց քանակները
Օրհնակներ ունիք ասոր, երբե-
ացը զեմտար բանաստեղծի մը երեւ-
ազ ուղեկիցի լեւանի ու Գուրգենի
հինգան շրջանակներ ինչու, արդե-
հի գարտեմներ, Ժողովուրդը իրեն-
հանդես անոր ստեմները, եւ ամենե-
րու ժողովարհամ, քննադատներ ին
իւրեքներ համարեն իւրեք ամառ
մը բարեբանիկ անոր շարքի վրա
ըր հայ ճեղքներ սիրաւ ինչեքներ
զգուցի կողմեր, եւ եղիւրդար քիչեւ

սպիտակ գլուխով: Յնչկե՛ն մեկ
փութոք ու մնաց, մեր զինքորտեսու-
հան զգրաճանութիւնն է, փութե՛ւ յեկե՛ն
լեզուով իմ Տարուածով տապալկեմ
ի՛նչ ի՞նչ մնաց վնասմունքով գտնու-
թե՛մնք: Կարգ է, ի՛նչպիսի անձնույն
ու շատ անգամ խախտել լիցուե՛ն
ու՛րի ստուիկ է, քան առօրէ Տար-
ուած ու իմ Երաճանքները մեր մտա-
ւորականութիւնը շարկեմք, լայն ու
շուրջ մտքի ամեն Տահան յոշարեմ
ու ճշմարտե՛ն Լուսին Լիւն: ԲՅՅՅ
Պարտաբարձն է ու աւելի շատ գիտ-
աշատե՛ն շարժել Եւրոպայի զար-
եւելի շատ քննադատութե՛ն քան ար-
տադրութե՛ն: Եւ լս Տեղադրաբարձ
է՛ն, ի՛նչ քան ցուաւ ու գեթ արե՛ն
Թիւն շուրջ քննադատութե՛ն անշուշ-

չեն բերմամբ, որ քննարկում են
 Նժդեհի մեջ ուղղում լինած կշիռ
 պահպանվի միջոցներ սեղ շնորհ
 կրթյա առաջ գար քննարկում լինե
 խառնվում ու լայնի մղվե. գտնա
 կամենի հի գոր կելե խորասկզբ
 լայնի շնոր կրթար Տառնիլ
 Երբ նոր քննարկումները անցնե
 լինե փորձեն նա ուղեր կորուստ
 խառնարանը, կորստակ քննարկա
 գրվե՞նքում է. օրինակ Մոսկվայե
 կանոններ կորստ. քննարկումներ
 Տա յառնալոր լինան մեջ

Տնտես. քարտուղար Եւ Անդրկովկասի
կրական գիկատարար Աբր. Եւ Օրձակեր-
ձէն ընդարձակ ղեկուցում մը կար-
գացած Ե. Կովկասի Լիւի Նիստին մէջ
Հոգեշնչարար կառնակցութեան եւ
խորհրդային իշխանութեան տրեք գի-
ճակի մասին Այդ ղեկուցումը հրա-
տարական Եւ Լիւարձ Բոֆիլիսի «Կու-
մունիտա» լիւրերէն Սեպտ. 29ի լիւրէ-
նմ. եւ օստիւրդ գիլատար մասերը. —

— Գրկերեւել Եւրոպեան լինե-
լաւանէ ետքը, մեր ամբողջ աշխա-
տանքը կտարածուի և 1-րդ պարագի-
հը ամբողջ ռոպուշեմբան ճամա-
դատարանէ ճախկն, 2-րդ կողմը-
գործողներն առաջ, Եւրոպեան լինե-
լաւանէ յետոյ, և Եւրոպեանը կախու-
ն կապակց շարք մը խառն յամաճա-
րողներ եւ գործաւորներ քննորդ հա-
մար ընկնլիւթեան եմբարկներն են
20 դասածներ. Տնիք շարքատանը
ռոպը Է շատածան է երկու Եւրոպե-
աններ մեր լինլ Գառ կըստ կըստ եմ ճանե-
կերդ խնդ Գործողներ, Կարգաւորարա-
նեան զորեւթեանս ընկերու-
թեան եւ գիւղատնտեսութեան մա-
սին եւ կարգած եւ յամաճախորդ
կամերիտաւորութեան եւ պատճի-
ման շարքման հետազոտութեան
համար:

Մեր գիւղական կազմակերպու-
թիւններու միմեկը գեռ կը մնայ ան-
բաւարար կուսակցական բնիք գեւ-
ղերու մէջ տակաւին չէ ձեռակեր-
պուած: Ընկեալ աղօղտ գաղափար ունի
այն Հարցերու մասին, զոր պարտական

Կինք մը շունեցաւ. առաջինը երեսա-
 ւարդը կը դրեր. «Յոսիկ, յոսիկ, ապրը
 թառս առի՛րք էլ դիմը խնամաւորութեան
 անտառինս գոգիւտը եւ անտառնիմ
 չողորմութիւնները լսելէ ետեւ, քիչ
 մը իմ ջնարկոյն ցնեալեման եւ ան-
 շահասէր երեսօր անկողն դիտէր գէշ-
 քիչ, մեղու, իմ եղաւ, ոչ մեղաբարձը
 դրէ եւ. երբոր տառն իմ կիցս
 չբառաւորակէր ծանե իր «Երեւոյնք»
 եւ ասպ Սրբեմնաբանը երկրորդ-
 րէն ալ ետեւ, եւ վերջապէս «Երեւ-

[illegible][illegible]

մարէ խորհրդային ու կուսակցական
աշխատանքը, այլու՝ կարուած է
խորհրդային ու կուսակցական աշ-
խատանքէն եւ մեծ մասամբ զբա-
ղած է «ժմրագրային քաղաքականու-
թեան» հարցերով:

Այդ հանրայնության խնամքին մէջ
յառնել էր հանդիպել դէպքերու, երբ
հայտնականք բոլորեալ զարտաշար-
եալ լինեալոսանքներն են, աւելի աւ-
ելաւ անհրաժեշտանքները բոլորեալ
բաց ձեւստեան, յաճախ էր անա-
գիսն անկուսակցականները եւ հար-
կայք փնտելն տանն կուտակեալն
ներսն համահասարակ էր բուհար-
կին եւ անկուսակցականները լինէա-
կան, սակայն չէ հանդիպել այդ կարգի
տեսակներ խնամք, ուրիշ տեղ էր
առնաւել, որ խորհրդային հարկայք էր
լուծուին լուծարարութիւններու
կողմէ, այդ հարկայք չէն տարուին
կողմ եւ չէ հարկայքներ տարանք մէջ
նշ էր վերաբերել լուծեալու կեմե-
կան մարդկան, բնակարաններ
էր տարեկին տեղն տեղն բայց եր-
բեւ ընդհանուր կեանքին, ամբողջ
Խորհրդային մէջ Եայդ մեկտեղե-
ցածք են Եւրոպոյ է Եւրոպայի կուտակ-
ցական քաղաք, կուտակեալին կա-
մարդկին ծանօթեցուցան մարին զԵ
չեմ տեսան եւ ոչ մէկ փաւերակի,
որ չէին տեսանք, թէ ու եւ բոլոր
Եւրոպայեան Եւրոպայի կուտակեալին
նշանակելու ու քաղաքները Եւրոպային
նշն ունեն էր պիտեալ, թէ քանի
յաճախակցականներ յաճախ յաճա-
քանքն են եւ չէն տեսան իրեա-
կան հասարակ, կրտսէ Եւրոպայ
ընդհանուր միմեկին այս է

Սէէ տանէ Վարդգայսն մեծե-
անս, հոն ալ սիմանէ ի խոս Ժամբ ե-
լն ալ կացոյն թիմբն եւ տարբիքն ըստ
հարկաւանութիւններու: Օրինակ,
Ըստթիմանի մը հարցնըսցին միեւ-
նան ի կարգը չորս ուղղով, միջոյ եւս
Հայաստանի մէջ ի կարգը երկուս ուս-
թիք, իսկ միւս երկուս ութն ալ թի-
րեւս, ըս. պարտաւ շին: Դիմք կա-
րելի է ըսել եւ Վրաստան մեծաստիւ, քա-
ղաւտութիւնս, քանի մը քաղաքներ:

[illegible]

ԱՐԱՅՍԵՆԿՑԵՎԵՆ ՄԻՌՌՈՒՆՆԵՐՈՒ
— Կարգ մը գաւառներու մէջ ռա-
ւելի շատ զոյլովելն ունին զաւել-
տաղանթն պատմութիւններ, քան ար-
հեստակցական շարժումը, թէ ինչ
կրնան մըր գաւառական արհիւրու-
նները գաւառներու մէջ, յայտնի է ո-
մէկուն, օրինակ, Բիւրախասանի արհ-
իւրածն (արհեստակցական . զրտանն

ապահանք արջերուսն հոգե ընել ամեն
բանն որ վայել է արդեւանքերեալս
չըլանի մը արջբերեօսն ընդանդա-
պետ կարելի չէ ըսել որ արջեստու-
ցախան միւղելիւնները ցոյց տան կեն-
տունակութիւն, միայնակ գիւղի վտը-
ձու բանողոյնները կամ առհասարակ
ս եււէ բան ըրած ըլլանք «Իսկ մեծ.
խօսիկութիւն, որքան կ'ազգէ»

Գրիգորիանները զիջեցին, որ
մեծամեծներն է՛ն. քաղաքային մար-
շեր են, եւ Տարբաճաւաններ, եւ Զո-
ճարեւան ասմունքներ, եւ առհարա,
մեր մարմններն եւ գիշեր անտեղա-
բու կողմեսներն ու ռը գիտ ըն թւ
են. Տաւրոսի են ստեղծեալս եւ ինչ,
նշտապաններն ունին Մ. Եղեղեւ եւ քի-
նաքը լորտը Տաւրապատեղիներն ու
մեր, լույսը Տաւրապատեղի ուր ին
գարեւ Ննիւթաւորտը Էն գիգիաները
(չիգիաներ կոչուի) կ'ընկնէ եւ խոր
Տարդերտուն եւ կ'ընկնէ խորտ
մաները Կարմաւորտը, որ քառ տաւա-
նակիսը ուղղաքը գարեւելեան, ինչէր-
եւ խորտը կ'առնուի միջոցներ գիգիւթ-
նքը ու կանաւորտը անին, ու քարը
Ննքը դառնաւ ու Ննքիցիկաւորտը քար-
կոյտն եւ Տաւրապատեղեան գրեթե
նշտուն առաւարտեւան եւ անշտապ
մաշկը կանաւորտ.

ՀԱՐՈՒՆԸ — Ընցեալ տարի տուր-
քերը շատ թնթեւ չէին և
անոնց հաւարման ժամանակ տեղի
են ունեցեր հազարաւոր թիրիմ-
ցութիւններ թանձ հասած և այն-
տեղ որ նոյնի երկիւնքի փակի
են Տարխաշաւքի տեւեալին մէ-
կեւ յայտնած են ծոպեթուն
ափնէն հարկը չձարէր, երկում

Մեր փակ մեծամեկու մեջու Քրիստոսը պատահած է զգալիցին ձեռնարկելու ինքնակող Տաթևիկու երգերը՝ դուրս ածած անուամբ տարբեր մասին զաւանդելու ու Տաթևիկոսի տեղիները իրարմ ետ ձեռնարկելու եւ չեմ գիտեր զորքս փոխածս է պէ՛տ մոյշ հիմարի բաց քննիչ յամենայնդոյններու պարզապէս դասակարգ Տեւեռեալն եւ՝ Տրուարդուրեան եւ Տանձապատարած Տրամանադէներն, բայց զիսկեք մեր տերքիներու մասին զաւանդալ աղօսք գաղափար ունին Օրինակ Տեւոնյանի իմիւնքը կատարածս փոշին զի լալիցիքը ոչ մէկ այլ զգիտելու զիսկապիւն Տաթևի կնիւն՝ առնել լուրք, զգիտելն, եւ ինքզան օտար զոտի տախտակն զՏաթևի կնիւնը։

ՀԱՂԱՇԽՈՒՄԻՒՆԻՒՆ — Կ Ս արեւու
կէտով բարդ գաւառներն ալ ան
միջիմար գիւղակի մէջ եւ Ղազու
բաշի տեղեկաբերը, Գիւտե, թէ
գիւղացիները վատաշ չեն, թէ չեն
արդի Տորը իրենց ձեռքը պիտի
մնայ, ուստի Տօգ չեն ասիք իր
խռամբուն Զիւղաքիւրի խոր
Տուրը կուտայ, թէ, քանի որ մեզ
ի գիւղակի չենք թէ անպակեմ կատա
րել Տորաքմաշի մանա զործը, եւ
Տրամեշտ եւ քամ անաւները կատարի
Տամախիւր շրջանները, որովհետեւ
գաղանկի չենք անաւ, թէ զիւն երկու
ասորի Տօգաւորը մը պիտի մնայ
իւրեղ ձեռքը
ԴՊՐԻՑԸ գիւղեւուն մը, որով
տեսակներով չի գիտնար եւ չի
մեկ քննադատութեամբ ար լստի
մնաց չափեմ աւելի գաւառեւ
պն ցարեւ լեռնաքի, որ ԶԻՅԸ ասոր

"HARATCH,"

302 RUE LAFAYETTE PARIS (107)

302 RUE LAFAYETTE PARIS (107)

302 RUE LAFAYETTE PARIS (107)

302 RUE LAFAYETTE PARIS (107)

Nord 57-62

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԿԵՐԱԿԵՐ

8

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

1925

On reçoit des annonces
en français et en arménien.

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 43

ԿԵՐԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ, ՉՈՐՀԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԳԻՆ 40 ԱՅԿԻՄ

ԵՐԿՐԵ ԻՈՒԳԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐԻՈՑ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՅՈՒԿԱՐԶԵՐԸ

Կույրերի մեր լույս է փայլում

ՄԵՐ ՄԱՐԱԿԱՐԻ ՄԱՐԿԱՐԻՆ

ՊԵՐՏԻՆԻ, 30 ՆՈՒՎ. 1925

Այս առաջ Դամասկոսի հասած ճամփորդ էր և զարեմ հե-
տևելով սոփոփութիւնները։

Իսլամները, Նիքիական կորուստը կը հաշուեն ինչ միլիոն դե-
զին ոսկի, իսկ քիթիական կորուստը առայժմ կ'ենթադրուի հա-
զար Շատիրու կործնող փառամաներու տակ մնացած են հազա-
րաւորներ, մինչև 8000, լայց այս թիւը չափազանցութիւն կը հա-
մարուի Տուզանցին (100,000 ոսկի և 3000 հրացան) մեծ մասը
սրտաւն է լայց պայմանաւոր մինչև 21 օր երկարամիջոցաւ է
մարդիկ յանձնելու համար, այսպէս կ'ընդունուի պիտի տան։

Չինուրական իշխանութիւնը առանց երկարատեւ հարցազն-
նութեան կը զննարկարկ յանձնարարները։ Մինչև այժմ զննարկա-
հարուած են 200-250 հոգի Բաղադը պաշարման վիճակի մէջ ըլ-
լալով, արդիւնքով է իրիկուսան ժամը 6ին լնդու դուրս ելլել նրկու
օրէ Ի վեր չարկու փախուտը դադարած է Զրանական զինուոր-
ներ են Չեքիզները դրկուած են Դամասկոսի մտակալ Տուզան մեծ
գիւղը, որ պարտամաներու Թազատող կը նկատուի։

Հեկտերներ 26ի առաւուռն պայթումը Պէրուքի նաւահանգի-
ստի մէջ, ընդամենը շոգեման մը, ոչ միայն մեծ խուճապ առա-
քելու, այլ և խորապէս աղքէց տեղացիներու վրայ, որոնք վախ-
ցան թէ Պէրուքի այլ Դամասկոսի ճակատագիր պիտի դրկու։

Եթէ օդակապ ուժերը ժամանակին չհասնին, Հայկական այլ վտան-
գութան է Միլիցներ կը խորհուրէ կայաններուն պայտապանութեան
համար։

Ինքները կը հաւատան թէ կացութիւնը միշտ ծանր է։
Նրկուրն ամէն կողմը ըմբոստաններու կեդրոններ կազմուած
«Թան» կը զրէ թէ շարժումը տեղական հանգամանք չունի, այլ
կացութեանը ամէն է օտար աղքէցութեան տակ, որ յաշուած է այս
պայտեղի են այլիկներ տարներ իրար միմեկին և ծրագրուած նպա-
տակին մօրէ։ Երկու ամիս է ի վեր պատարմանը կ'աշխատեն ձեռք
անցնել Դամասկոսի շրջանը, որուն վրայ յարձակումները սկսան
հարաւեւ, իսկ տասնէ մը Ի վեր ինքնակալ կը յարձական։

Առջի օր 1500 պատարմանը համարմունքային Դամասկոսի
Մէլանա թաղին մէջ են կը պատարմանը թաղերին վրայ յար-
ձակի, երբ իսլամ երեւելները, վախճալով որ Զրանական զինուոր
կ'ընդունուի անդառնութիւնը, խնդրեցին պատարմաներու վարչիւնը
ընէ որ զարկուի երկուն, եթէ չեն ուզեր որ Մէլանա են Շարդը
թաղը կ'ընդունուի անդառնութիւնը միմեկին առաջ յայտնեցին
թէ պատարման են չափուելու փրանական ուժերուն դէմ։ Զրանա-
կան օդակապ են, նեուեակապօրքեր նեուապաններ այս պատարմա-
ներ են 60 հոգի պայմանաւոր։ Ապստամբները թաղերին ներառ-
ղէմի երկաթուղագին կամուրջը, որ յաշուր օրը նորոգեցան։

« 2000 փրանական տուր զինուորներ հասած Պէրուքի, 4000 այլ
պատարման Սուրիայի փրանական զինուորներուն թիւը 32,000ի
պիտի հասնի Զրանականներուն ձեռքն են Հայկական Զոն, Համա մը
Դամասկոս, ինչպէս նաեւ Դամասկոս—Տէրաք երկաթուղագինը։

Չօք Սարայի մեղ Զրանայի Բարձրօրմանը նշանակուե-
ցաւ Հանրի օր ժողովրդի, որ թաղապետական վարչիկ կամ մարզապետ
(resident-general) իրաւասութիւնները պիտի ընենայ, իսկ զինուոր-
ապետին օրքերը պիտի վարէ Չօքը։ Հայկական Պէրուքի ժողովրդի երկար
տանն խմբագրուած կարգ է մարմնակի իրականաւ նախարար կը
փութանքարի զանկիւնէ մէջ, պատուիրակ Ազգերու Դաշնացու-
թեան ընդէ, ժողովին մէջ են ծրագրուական 1921ին Ի վեր։

« Սուրիայի փաթիկ հասած հեռապիտի մը համաձայն, Դամաս-
կոսի երեւելիներն պատուիրակութիւն մը ներկայացրել է պատարմա-
րապետին և յայտնել է թէ նոր յարձակումներ պարտապիտի, ընա-
կիւններ, որոշուած են պայտապանի թաղաքը, փրանական պատարման-
ներ օգնելու։ Ասոր վրայ, պատարմանը որոշել են շրջակաները
զարեւն և լնդու յաղթանակած թաղք մանկի ըն. թաղերն են Դա-
մասկոս, Զոն Գիւրուրը դիպի հարաւ։

Նոյեմբը 5ին 10,000 փրանական և այլերկական զինուոր կը
պատարուր Պէրուքի։ Առաջ Դամասկոս հասած պիտի ըլլային երեկ
կամ այսօր, կ'ընդունուի։

Լուրերու շարունակութիւնը կ'ընդունուի Գ. ԷՅ

Կույրերի ճամփան ԿԵՐԱՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
որուն անուանին պէտք է ուղղել դրամական ամէն առարկա։

ՈՐԸ ԵՒ ԱՆԵՐԱՐԱԿԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Երեսնան, բոլոր տեսակի դաւանափոխներու իշխանը, կը
ստիպէ մեղ կ'ընեն կարգ մը ճշմարտութիւններ, որոնք պատմու-
թեան մաս կը կազմեն։
Ճ. « Յաւադի 36րդ թիւին մէջ, Մամուրի զուլիսն տակ արտա-
տար կ'ընէ Տիպին Տապէն ծառայանի կարգ մը պայնակաւթիւն-
ներու վարձու գրէ մը կէս, զիրք մը դաւած կը, Իրեւն թէ հայ ազա-
տագրական շարժումը վերածնունդ, լայց իրականութիւն մէջ զայն վար-
կարկուտ համար, համաձայն իրեն արտաւն պատուէրին։ Մանով
զարգիւստին արթննէ կ'օգտուի, և, զրախտականի պատրուակին
տակ, կը ստորագրէ այնպիսի խաղաղաութիւններ, որոնք ոչ միայն
ճարանկարի կը վրձածն վերջին ճառասուն տարուան պատմու-
թիւնը, այլ և փաստ կը ճայթայթեն մեր թշնամիներուն։ Յնք
խաղի կը համարուի վրայ, զոր շատոնց աւտուրի հանած է,
զ'օրախտարարը։

Մենք մը մեղմ, դուր շատեր, բոլորովին չեղօք մարդիկ— խո-
րաղի փորձուցան այս երեւոյթն։ Որովհետեւ, ինչ որ կը զրք
Տիպին ծառայան իրեն յայտնութիւն, շատոնց հասած և հրատարակած
են Թուրքերը իրենք, Թայպին մինչև Տօքի, Նազարը, զոր շատ
լաւ կը ճանչնայ։ Նոյնիսկ սակի առաջ զայնք կը Գաւորագիւ
թիւնացին, ինքնիշատակն կառավարութիւնը հատար մը հանցը,
Թուրքներն և Քրաններն, այլ յեղափոխական շարժման մասին
«Երմուշի ամալ թէ հարեւակալ», որ զինադարպին քիլոներով կը
ճախուրէ ինչ հատարին մէջ սնակած, զուց չէք տեսներ այնքան
նազը հայ ժողովուրդի և զորքիներու վրին, որքան կը բարդէ երեւ-
ութեան թիւն ազգայնականը, անհարակ «մարքսիստի» ապակի
էն անցնելով աչքերուն։ Երեսնամբ ըմբոստացողի կը անոր համար
որ, մենք շատ լաւ կը ճանչնային Տիպին Տապէն ծառայանը, կը
կ'անգրէ և ըմբոստաններով, կը բաւ ինչի միայն ինքզին տար
ստանդարտը տարանա շրջանը, հանգիստը համար անկման տատի-
ւանը 1908ին, Տիպին Պոլսի կուցալ և շուտով ապարկը կ'ընէ
իրեւ Կերակուցան չեղական, — թիւն ազգայնական խմբակա-
լիւն մը, որ առով թէ հակառակ կը հայկերեւական համարաշխու-
թեան։ Յետոյ կը դառնայ Դաշնակցական, կը մտերմանայ բոլոր այն
նշանատաններուն հետ զոր կը ծաղրը այսօր կ'ընդունուի կ'ընէ
կիւն շարքին (1909), աղքէր կը անեն ամէն բան, և «Իրիկան
Անկարները» կը զրէ։ Գաւորագիւն տանն են անոր ամրոյդ տե-
ղաւորութեան, անբաժան օրակիւրը կը դառնայ իր յայտնուած «Ներուտ-
ներուն» Պոլսին Պաշկարիւ, Պաշկարիւն կ'ընդունուի կ'անցնի զրա-
ցան «միտաններով» և խոշոր զանաւորի ծախսն ապով։ «Հնդուս
Սուրաթին կենսազգականը կը զրէ, Գաւորագիւնն Զրանական
կ'անցնի միշտ մանուար ապակութեանը, փոխն Ի փոխը, պարա-
զային համաձայն կը զորմակի զուց պատուիրակութեանը, Իրիկան
կ'ընէ այն ծառայան պայտապան և պարտու առնկով։ Այնպիսի
Քրանական ներկայացուցիչներուն հետ, Իրիկան Թուրքիային
րամանը համար, կը դառնայ Պոլսի, կ'անցնի փարիզ, միշտ
«միտան»...

Բայց կը բաւէ։ Ըսել կ'ընէ թէ այս չափաբարկի տիպայն
այ կը անաղքատութիւնը, կը ծաղրաներուն հետ կ'ընէ ինչ Իրիկան
վարչիկներ, երբ այլ եւս անակ աղքէր ցարկեցու և նոր նեու-
ապանի բացուցական։ Ինչ՞ ալ զիտըր ինչպէս ծագեցաւ ազա-
տագրական շարժումը, որուն փառքով այ կ'ընած է, թէ ինչ կը զար-
կար ժողովուրդը առանձն ապէս և, նոյն իսկ թուրքերն և
վկայութիւն մը, թէ հայկական շարժումը չէր որ «Թիւրք
զարգիւսն են քիւտը մշակին բաղաւթը կը դէմ դինցնէ։ Այն, Տիպին
նեուական, դուր շատ լաւ փութը այս բոլորը, և քիւտային, լայց
այսօր փրանական ձեռք գրիւր կոտորելու են անկէ մը թաղաւոր, —
փրանկը աշտարակը կը, եթէ կ'ընէ — խի՞ք ունիք գրիւր, եթէ
մենք օրիւն օրիւն պատարման կ'ընեն արտաւն չէր որ օգտա-
ւան օգտուութեան, դաւած մը միջոցներով զսպա-
լուէ պատարման և դէմ դաւածանող և ըմբոստ
տարը մը (Երեսնան, թիւ 6)։

Դուք են ձեր մեկնանքները թող ըսն թէ ինչ անուն կուտան
այս ըմբոստը, պարզ հայկերէն։

Բայց դեռ չաւարտեցինք։

Շ.

U R U N T T O U F

Տաժանելի բան է արժարծել այն անճոռնի խնդիրը որուն հեղինակ հանդիսացաւ Տիկին Զայել Եսայիան, իր հռչակաւոր յօդուածաշարքով («Երեւան», Թիւ 5, 6 և 7):

Բայց, հարկադրուած ենք անգամ մըն ալ խօսիլ, պատեղելու համար ուրիշ վարագոյր մը:

[illegible]

Անաստիկ պատարխանատու մարզ մը, որ երևալայի չափ ան-
գործ քան չգիտէի այդ ժողովուրդի երեւոյթի եւ այսորոսան պատ-
մութեան մասին Աւելի ի՞նչ, ե՞նչ գիտէ եւ կը տես։ Այս պէս ան-
էնք քանակ արեւնտու, ի՞նչ թէ՛ նոր շաւանափորներն համար։
Ուրեմն այս պարզոններ տարի մը ի՞նչ բնորոշիթ թէ՛ Քաղերքի մէջ
ժողովուրդ մը կար որ կը ճարտարարուէր եւ կը շարզուէր, եւ որ
անտղշէ քառասուն տարի ամէն ձեւ փորձեմ, որպէս ի՞նչ զին եւ տա-
նէրի կեանք տեսնայ, լայն շարաշար տա մէջ։ Այդ պայրարի թե-
Քաղերք, այդ, ուշեւայ ինքնապատշաճ եւան խորհել որ Ա-
նտէն համար է որ կը գրէր. «Թի ի յ ա ղ ա ղ է զ պ ա ն ա բ ա ռ ի յ
կ ո տ ո ր ա ծ ու։ Բայց այս իսկպան զաւանթային փխտը ձեմք։ շատ
ստան ըրնք մի ճարտարներ, Քաղերքը, երբ կը ճնշէին նեմալ
մէկ մէկեան ժողովուրդի շարքին պատասխանատուութիւնը։ «Կե-
տորաւ չէ եղած, այս փոխաբան ասպետութիւն (պաթիթ մուշա-
թիլի) — կ'ըսէին անոնք, եւ մինչեւ այսօր ալ կը պնդեն։ Այդ,
քանաններ ձեմք։ շատ ստան չորքածեց հանձնեցալ Միանսիկանն
այ, զրիով «Իրերային կողտառմ

Այսպես առհաս, մենք թուրքերուն հետ իրար կը չսիրէինք, իսկ դուք խաղաղութիւն բերեք եւ երպարութիւն հիմըդ դիրքը չդրիր՝ Կարսին է հասնալ ապ յաղարկման զին կամ սուր պայքարով չընտրէիր։ Մենք երբեք սննանկ ունէինք, դրացին չհանդիպեց մեր շարժումներուն, եւ եկաւ պահանջող որ երբեք մէկէն պարսկներ եւ դիմեցող պարսէրք բնակէր։ Մենք ընդդիմասացն, ու պայտուկեանք։ Եւ ստորագրեցինք խալաթապ զաւանդի մը Դուք, աւելի զօրաւոր որ թիկունքով մը, իրաւ զաւանդը քրէնք, Իրենք, եւ ստորագրեցինք Տոնքանի եւ աւելի խալաթապ զաւանդի մը (որուն հիմըդ զրաւ եւե զետ 1920 Մարտի, Մոսկուայ մէջ), եւ նուիրեցինք թիկնեցինք մը, որ եղած էր։ Խաղաղութիւն էր այլ եւս, որովհետեւ կողովակ չկար...

Այդ օրէն միշտէլ ապօր, մեր ձառքան եղած է շուրջել քոր- ծառս՝ բարբառաւորեանքն եւ անարգութեանց զէմ, իոյ զու- ոնքէ միայն մէկ ուղղութիւն, — անպաշտօն խանանք՝ ամէն ճա- կատի քայլս ինչ աստիճանի ու հաւաստի ձեւ հաստատու զըշա- րիւթեանն եւ զինչանութեանն, ընկեր թէ՛նալոր ոչ իոյ նշաւոր հա- լոն՝ ձեզ, եւ անարգել կը շարունակէ ու պոխտակ շարք՝ Թորքիա ծագած աղբ մը ճաշողներէ զոտուն՝ Խոսք ամէն օր կը հարկաւք հարթային եւ անաստային հարաւորեանց կողպակտ, դպրոցներ եւ օրաւսմանցներ փակաւոր կամ կոնկետում, քանի թիջանցման ընթացքներն եւ նման զըշապայինը՝ քործեր եւ ձախ՝նպատան թէ՛ հաներ, ընդհանաւում, կը շոյէ՞ աւ կը ստալք, վախճալով ու շօղլորիւնք կը կտուրիկ Մեր պապինքս աւ կեանք էլ շոյիկ, քայց քորքալեան «շորք» մը կը ստանալին. իոյ զուք — յիշգրտական «նի» — ճնշք տարել յի վեր ըրաւոր հետ կը մեջքի, պատմութիւնը շրջաւոր եւ մութ մը առիկ թաղել համար ձեր եղբոր հաւքուն, դա- ինքեանուն մեղքերն անպատ գոնորուն վրէն փակթիկն եւ հայալնիմ սարսափները ստորապատմութիւն, համբո՛ւ.

Այս է բուն անբարոյականութիւնը, և ոչ թէ այս կամ այն
շահակցական առննախօսին հետորական վրէպը:

ՆԱՐԷՆ ՍՈՒՑ-ԽԵՆԴԵՐ
Հետևեալ տողերը կը քաղենք
«Երևան»-էն [ԺԽ. 10], առաջին
էջ, առաջին սիւնակի.—

«Այսպէս, ինչպէր միայն տեսնու-
նակեալս նորաստեղծութիւնն էր քո փա-
ռաւ եւ ծորերգային շաշտառա-
նակազգայնականի՞նք սրբաբարձ եւ
անկեղծ սխալաւ» ի՞նչպէս իմանա-
սե փոխադարձ զգացմաւարար կո-
նարքեք փոխարէն տաւել քաղցիւն
կերպարքիման զարգարքը, մէք-
նի ինչ ծառայումս աւելի զանգարել
բնիմանում, լայն չէ մի կանգնած,
որ շրջ յաղթանակով եւ որ սպա-
զայի համար պիտի նախելին կը-
լիւ նորակա ծաղկոյնիք յայնքա-
նակի աղջինքը, կեանքի բոլոր
նախնայնիքներուն

Այդ տարեկանը է, որ վախճանում է թէ՛ հայ եւ թէ տառիկ չմզկեանալով՝ իր անհատական արժեքն, երկուսն էլ իրենց ստեղծիչ Տառադրույթական ազգով խոսքով եւ գործով իրար դէմ են լարում՝ հարեւան ժողովուրդները՝ նշանակալից էլ հետադարձորում են եւ տարաբնույթ պատճառաւ՝ ինչպէս հայա-տառական փոքրամասն իսկ համա-րաւորութիւնները, այլ ամենաբարձր իմաստներ, որ կարող են աւելի բարդօրեւ հին վերաբերւ...
(Կարգով մեր այսօրուան խմբագրականը)

ግብር ከተሳካ፤ ህዝቡ ህይወታቸው

Համառոտապես կ'սրբանային
Գործադիր կոմիտեի ֆինանս օպ-
երատիվության օրինքը, ինչ կնպաս-
տար տարալուծվելու, որով ժառան-
գորեն կ'ընկնի 10.000 բուլղեր առկի-
շին ձրնա ամսական և մնացեալը
պատկերներ կը դրանք: Երբ որ
գտնու ժառանգորդներն իր պետա-
նական կը փոխանցուին այն տանն
միայն, երբ մտնողը կտան ին-
քոր իրաւոր փոխանորդը չունի: Գոր-
ծադիր Երմիայն զոյգակներն երբ
կ'փոխանցուին իրենց ամուսնու զայն-
պայեւն իրաւունքն օրենքին մէջ:

ԵՍՏՆԿԱՆ ԾԳԼԳԻՐԸ
ԻՈՐՀՐԻՐԱՐԱՆՈՒՆ ԸՌԶԵՒ

9. Փնդվել է կրթական քաղաքական մասեր երկար խորհրդակցություններ ունենալ ձախակողմի զեկաբար հասանքներուն հետ և կուրսերը հստակություններն ստացող ըր ձախակողմին մէջ Լառնջ են. 1.— Պայտ պայմանագրով շրջաբերութեան հանձնով զանաժամութեան վնասողը չպիտի չարիք տեսնողը, միայն ըր պիտի պայմանագրով ունենցողները հոկար ենթագրութեան յետնագրութեան. 2.— Պետական զբաւառան կողմի, հստակագրութեան ըլլալից հետեւի ձախակողմերն զանաքը պիտի աւելցնող, առանց ուրը ինքնադրամներն սպելու:

ՕՏԵՂԵԿԵՆԻՔԸ ՓԵՆՍՆԵՑԻ ՄԻՋ
Ենթին նախարարութեան կող-
մէ պաշտօնակիւրժին մէջ հրա-
տարակուած վիճակագրութիւնը
ցոյց կուտայ թէ Զրառական մէջ
ննկան կ'ապրին երկու միլիոն օ-
տարականեր: Ասոնց թիւը 1914 ին
1,732,858 էր, 1921ին 1,667,711,
1941 Յունւար 1925ին 2,845,214
չափը:

(ψ^2/h^2)

"HARATCH",

Le JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARCH MISSAKIAN

Redaction et Administration: 208 bis, Rue Lafayette
Lyon, 3e arr. (10e)

Հիմնադրվել է Nord 57-82

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՆԵՆԻ	Լուս. հոսիս	Վկայական	Տարեկան
Հանձնարարական 10 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.	
Սպասարկում	10 ֆ.	20 ֆ.	
Ուղարկում	3 ֆ.	5 ֆ.	
Սուրճի հրկիթներ	—	60 ֆր.	90 ֆր.

Հասցի կապիտալիստական հոսիսը 1 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ

15

ԿՈՑԵՄԱՐԵՐ

1925

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Խմբագիր ՇԱՎԱՐՉ ՄԻՍԱԿԻԱՆ
դրույն անուշիկ պէտք է ուղղել դրամական ամէն աւարտում:

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 66

Եր հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ. ՉՈՐԻՔԸՆԹԻՔԻ Ա ՈՒՐԱԿԱՐ

ԳԻՆ 60 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԿՈՒՐ ԻՍՈՒՐ

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՓԻՆՈՆԸ

Այլ եւս կարելի է պնդել թէ՛ Փրանսայի մէջ ո՛ր եւ է հանրային ձեռնարկ չպիտի լսողով, առանց կախճի. պատուիրակին ներկայութեան ուրիշ խառնով, առանց փրկարար փորձերի:

Արդարեւ, ամէն անգամ որ Պաշարեան եւրպիստով կը հեռանայ փարիզէն, ամէն բան կանգ կ'առնէ. կը ցամաք մինչեւ անգամ սազգային լուրերու աղբիւրը Այսպէս հոգաւ, երբ կախճով պատուիրակը Մարտիկ գնաց, այսպէս եւ հիմա, երբ Անգլիայ կը գտնուի հասարակած ամալութիւնէ՝ փարիզի Առաջնորդարանին մէջ, ինքն կարելի է այսպէս կոչել:

Եւ իրական, կախճով պատուիրակը այնքան տըր-տըրական է, կարողանալով, որ ամէն զրոյթիւն իրեն կը ըրտուի, իրեն հետ կը ճամբորդէ: Ուրեմն, ոչ մէկ գործ կրնայ ընթացք առնել առանց իր նախապատկան կամ ներկայութեան: Այս իրականութիւնը այնքան օտար է, որ եւրոպայի Ազգ. Սահմանադրութեան հոգակար տնօրէն իսկ ամիսներով յատուկ յանձնարարութիւն ցով յօրանելիէ յետոյ, նոյնութեանը եկաւ մտաւ. եւրպիստովն թղթածրարը: Այդ նախախնայ. այ. զուտ աշխարհական-խորհրդակցական գործ մը, զուտ պիտի հանէ հոգեւոր խնդիր: Ուրիշ, առկի յետանակը զարգացման մէջ, աշխարհական տարրերն են որ ծրագիր կ'ապարտասան, որոշումներ կուտան եւ կը յանձնեն Առաջնորդին, «ի գործարարութիւն» Լուս քաղաքին մէջ, ամբողջ լոյսն ու իմաստութիւնը ամփոփուած են փերարին տակ, եւ կը ծխան փրկուին ծագեալուն հետ: Կ'առարկեն թէ ուրիշ կեղծ ալ չի կրնար ըլլալ. քանի որ առկալին կարգադրութիւն չկայ, եւս կ'աղիւստար լիարժէք է, Ի՞նչ խախտու գիտատ, անգործութիւնն ու անտարբերութիւնը արդարաւորապէս համար:

Ճիշդ այն պատճառով որ յայտնիցս չկայ եւ ամէն բան «ի լինելութեան» է, պէտք էր մասնաւոր եռանդով գործել, կարելի եւրպիստ չափ մտալ եւ արդիական հիմքեր գնելու համար: Թեմական Առեւտրային Կառավարչական անդամներն անշուշտ զիտնել որ թէեւ Փրանսայի համար ընտրուած են, բայց իրենց գործը կ'ընդգրկէ ամբողջ արեւմտեան եւ կեդրոնական եւրոպան: Ի՞նչ որ կ'ապարտասուի այստեղ, տեսակ մը տիպար (մտել) պիտի ըլլայ միւս քաղաքներուն համար, ի հարկէ համապատասխանելով իւրացանելիք երկրի պահանջներուն: Այդ, իրենց այնքան հարեանակը կը նային գործին վրայ որ, փրկուել լայնատեսակ կը փութու անոն տեղ, իսկ աշխարհական մտքող, գործունէութիւնը կը մնայ չորս պատի, ինքն ոչ մտել մէջ: Խորհրդով մարդկան, կամք... վերայի (կամ Աստուծո), Եւ դեռ աւելին: Ընկալելի, անմիջական գործերն անգամ բախտին ձեռքն են: Անոնք Անգլո-սլոնոններն, կախճով պատուիրակութեան իրենցն հաղորդակցութեւ թէ զորքը ինքնահաղորդակցութիւն պիտի բացուին Աֆրիկայի, Պելճիկ, Պուս Գոլովի եւ Ամուլիկի մէջ: Եւրոպային ալ կը վերջանայ, եւ սակաւքն ձայն չկայ: Նոյնը գաւառներու մէջ: Զանազան շաղկապեալ խոտորակներն, կարգ մը վայրեր պիտան են իրենց զիտուն հարկ նայելի: Լուսաշին ձեռն ալ այնք ի ինչ որ զուտ կը հանուի տեղական նախաձեռնութեանը, աւելի կ'արժէ, աւելի հիմնաւոր է. քան կեդրոնէ հասնելիք շնորհ մը: Մենք ալ կը գարմանալ թէ ի՞նչու երեւի վրայ կը մնայ այս գործը, քանի որ որոշումը արտաւն է արդէ, եւս եւրպիստովին նախապատկանութեան: Բայց լաւապէս է, որ եւ է իրական գործ արտադրող, բան ժամանակու ըլլալ հաղցանակող որոշք պատասխանող չկայ, փարիզի մէջ: Այստեղ ալ միջոց «բառան» են մարդիկ, եւ չեն կրնար բանի մը մաս յետադի ազդել որք երբեք չեն:

Ուրիշ ամիջնական ինչոյ մը... ամուսնութեան արտօնութեան հիմքով: Մենք անաղարտ նախախնի կը ասանակը մեր ընթերցողներին, որոնք հազար դուա զանգի, յետոյ, յարգելով կը նայրեն Մարի, կամ զանգաւորներ կը յայտնեն զանգաւոր մարմնակներու գէմ: Պարագ այստե չէ որ ընթերցող մը կը գրէ մերկերը... «365 ֆրանք ծախսած եմ մինչեւ հիմա, մինչեւ Պարիզ վազակալեան ընդել առաջով, բայց տակաւին արտօնուած չեմ ամուսնանալու»: մինչեւ ընտանեկան ֆրանգով կարելի է դրսեւորել ու եւ Լուիզի մը հետոյ: 36 քաւալը ինչ քաւալով իրենցին երկրի տնօրէնները կ'ընդգրկեն ո՞վ պիտի հետաքրքրուի, տեղական պահանջները համապատասխան ձեռ. մը գտնուի: համար, կարճ, յստակ եւ մառաչելի երջանակ, որ, որքանք զի պարզ ձեւակարգութեան մը, թուղթի կ'աղարի որ համար ալ շատուշուին ամբան շարքերով ըրտարարներն: Չէ՛ որ պայտանի կ'աւանդուի: Թիւնք եւ նման րոտը ձեռնարկները կ'ըլլան ապականուած վառանքին հակադրելու համար: Ո՛ր է իրական աշխատանքը, երբ ամէն մարդ կը զլուտն անցեր է, մեծերի՛ ինչպէս պարկիները:

Առանձն ալ հրաշալիորէ փրկուել պիտի փայլի:

ԵՐԿՈՒՐ

ՎԵՐՍԻՆԱ ԵՆԵՆԱՐԿԻՆ

1915 Մայիս 16ին, Շեպիներ, Էրզրումի գերմանական հրապարակ, կը գրէր Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան.

«... Հայերուն կողմէ որ եւ է արտաքին իրաւունքի վրայ չկայ: Հեռանալու, այս տարաբարութիւնները վարչապետութեան են եւ առանց պատասխանի:

Դարձեւ որ, նոյն պայշածանաւոր կը հարկուի:

... Մնաց որ, այս Զարգեալուն կատարելութեւր առանց պայտանաւ ձեռնելու կը խոտաւորանին թէ Հայերն զիմ իրենց գործած արարքներուն վերջնական նպատակն է այս ցեղին ընտելութիւնը: Թեւ ըրելով մէջ. Գաղութարան լուսայ, ալ Հայ չպիտի տեսնուի: Թուրքիոյ մէջ, կ'ընէ ինքի բոտ աւ բոտ: Թուրք Կախճարանը անմասնաւորութիւն մը է:

1915 Յունիս 7ին, Վանէից կայմ, է. Պոլսոյ գերմանական ղեկավարը, կը գրէր վարչապետ Պէթման լուրիկին.

Կատարելութիւնը Թուրք իրաւունք կը ձորի ընտելութիւնը հայ ցեղը ամբ. հայրերուն մէջ:

1916 Յունիս 10ին, ղեկավար Վոլֆ Մէլերիսին, կը հարողդէր Գերմանիոյ վարչապետին.

«Թրքական կատարելութեան ծրագիրն է հայկական իտիւղի լուսնի հայ ցեղին ընտելութիւնը: Այժմ հուզել անհնարանքը հայկական յեռաքին համախմբութեանը, որքան արագած կ'են առաջին ապագայութիւնը:

Ամենք օտար, գերմանական վաշտակներն են: Յունի շնորհքը 1925 թուականին կը վերջանէ հայերին թիւթի մը մէջ:

Հայ ապագայական շարժումը առաջին արդէ իսկ անշուտական է կը ի թիւն արդարականութեան: Զաւալ ծնալիս, «Երեւան» 18 ձեռն, «Հայկական շարժումը կը որ թիւթը զիւրազրին եւ փրկու մշակելու բաղադր էր դէմ դիմելու, եւ անուս «Երեւան» կ'են որ «Երեւան» հայրենիք պիտի ըլլալ որ օրինակը պարտաւորութիւն տուի ամբ. կատարելութիւնը: Գտնուի Երեւանի զգուշացուցիչ պիտի ըլլալ զգուշացուցիչ եւ բնութաւ տարր մը: Հայն ձեռն. 22

Խորհրդակցութիւնը արտաքինութեան զաւարտանքները շարժումն է անցնելով «Երեւան» Երեւանից եւ փոխադրած զաւարտարարը կ'արդիւն փութարէն առաջ փաշտելով:

«Եր. յոյնական զաւարտարար: Խորհրդ. իրենց, չէ: Եւ:

Ի՞նչ անուս այս քաւալեցի, կը նայրեն գաւառականութեան ծագիցից, որ եւ աւելի գտնելի հայրենիք պիտի ըլլալ որ օրինակը պարտաւորութիւն տուի ամբ. կատարելութիւնը: Գտնուի Երեւանի զգուշացուցիչ պիտի ըլլալ զգուշացուցիչ եւ բնութաւ տարր մը: Հայն ձեռն. 22

Խորհրդակցութիւնը արտաքինութեան զաւարտանքները շարժումն է անցնելով «Երեւան» Երեւանից եւ փոխադրած զաւարտարարը կ'արդիւն փութարէն առաջ փաշտելով:

«Եր. յոյնական զաւարտարար: Խորհրդ. իրենց, չէ: Եւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅՈՒՐԻՆԸ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԵՋ

Պէտք ընէ հասած նոր հեռագիրները կը տեղեկանին թէ ֆրանսական կարեւոր ուժեր ցնաւք ելած են յիշեալ նուազանգիտար, մասնաւորապէս թիւն. հրետանի եւ հրատայիւր Դամասկոսի մէջ ֆրանսական մեծ յարձակողական մը կը պատրաստուի: Զօր. Տիւֆուս Հոմար առաջակող զիւրերը գննելու. քաղաք է Դամասկոսի հիւսիս-արեւելքը 1500 ասպատաններ զիւրերին նոր յարձակում մը գործեցին եւ երկու մասունք կորէլ վրէջ տոյկաւեցան ետ քաղաքի: Դամասկոսի մէջ պաշտպանութեան աշխատանքները փութով առաջ կը տարուին:

Թուրք եւ արաբ հրատայիւրներու գործունէութիւնը հեռագրութեան կը շեղուի: Անոր-Լիւրանի մէջ: Աստիւք յալողեցան Պէյրութ—Դամասկոս զիմին վրայ կամուրէ: Եւ օրը հանին: Նոյնպէս փորձեցին քանիցի Լիւրանի փաշտակը: Այս խիստ կարեւոր զիմը պաշտպանելու համար Փրանսայիները օտարական աւելցնել այդ շրջանի թուրքի խուրճարն եւ պահանջու:

Հետանալէ անուսած հեռագիր մը կ'ընէ թէ անգլիական կատարելութիւնը Լիւանոս հրաւիրած է Պոլսոսի քաղաք քովիւրը Հանրի տը Թուրքիոյ, տեսնուի: համար արտօնէ նախարար Չեմ պրիլ, ինչ եւ քաղաքին նախարար Կիլիկի Տեմ, Պաղատանի եւ Սուրիոյ հոգաւորականաց մասին:

Հասպակ հրաւիր ապագայանքները կը յատկանան ղեկաւ ձեռն: Ինչպէս ինչպէս արագափառ մեծ թիւով Պաղատան կ'ապագայանքին: Հասպակ կը գտնուի Յորդանանի վրայ: Եւ Պաղատանի օտարականութիւն 5 զիմիւրը հեռու է Տիւրքիոյ քաղաք արաբ քրիստոնէական զիւրը քաղաքով ընակիները շարքեցին եւ տուններ պարկեցին: Անգլիականները օտարական ուժեր ղրկած են Պաղատանի օտարականութեան, արդիւն: համար որ պաշտպանները յանցեցին անգլիական հոգաւորականութեան անմասնաւոր:

Ապագայանքներ յարձակումը Դամասկոսի մասակալ Տօւսմ գիւղի վրայ, եւ միւսեւցան: Փրանսայիներուն կողմէ:

Անքիւն հեռագիր մը համաձայն, Դամասկոսի վրայ նոր յարձակում գործուած ըլլալով, Ֆրանսայիները կ'ընեն օտարականութեան քաղաքը, այս անգամ Ֆրանսան են նաեւ քրիստոնէական թաղերը: Դամասկոսն մինչեւ Միջեր ապագայանքներուն ձեռքն անցած է:

Գահիրէ Սուրիա-Լիւանոսի կոմիտէն Հոգաւոր ղրկած է Իսմայիլ Հիւսէյնին, որուն պաշտօնն է ղեկն եւ ապագանիւր ներմուծել Սուրիա: Կիլիկի Թուրքները կ'աշխատեն իրեն:

Պաղատանի մէջ ալ կ'ապագայանք լուրը է: Հօմա Միւսուրիի նախապետութեանը Անգլիային Խոմիտէ մը կ'ապագած է, որ յարձակութեան մէջ մտած է Առաջինի եւ Գահիրայի կ'ապագակարութեան հետ:

Պէյրութին հասած հեռագիր մը համաձայն, Տիւրքիները Դամասկոսի ղեկավար պարտաւորին վրայ, Տահրի Պէյրութ մանկով, մորթան են չորս քրիստոնէական զիւրապաններ: Ոմիկին վայրը հազիւ քան ձեռն հեռու է Լիւանոսի մայրաքաղաքէն, Լիւանոսի լեռներուն վրայ, ամառ տանու: Այս ղեկար մեծ արագափառ անգամ բերած է շրջակայ զիւրերուն մէջ, ուր շեղ շեղեցին եւ իր ամասնացի կը ծառայեն: Ծանօթ Պէյրութի մեկնող փախտականներուն կը միանան: Եւ հաստատուի թէ Հասպակայ մօտ ձերեք շարքերի մէջ ալ քրիստոնէական շարքերուն են: Բանակապետի պաշտօնական զեկայները կ'ընեն թէ Զէյյա Անգլաշ հրամանն աւել գտնուի: Կատարելութիւնը նոյնպէս քրիստոնէական շարքն է: Հասպակայ օտարականութեան մէջ քաղաքական զիւրապաններ եւ ստակիւն-զիւրապաններ շարքերով ապագած է, հազարի մօտ Տիւրքիներուն յարձակումին աստին: Լիւանոսի Տիւրքիները Սուրիոյ պաշտպան Տիւրքիները իրենց թիւանի կը նշանուին:

ԹՐԿԱԿԱՆ ԲԱՅԱԳԱՐՈՒՄԻՆԻՆԵՐ ՄԻՋԱԳԵՏՏԻ ՄԵՋ

Գրեցի թէ Մուսուլի քրիստոնէական տարաբարութեան ընդել մարմինը գործի ձեռնարկն է: Երեւան Պրիլիսին, կը գրէ թէ Եւրպիստ կատարելութիւնը վառեալով որ հանրային կարծիքին առջեւ պիտի յայտատարուին իրենց կատարած նոր շարքերուն համար, հրաման տուած է Միջապետի իշխանութիւններին որ արմատաւորուին վրայ նախկին զոյակները վերանայանալու: Արեւելք եւ ուրիշ զաւարտականներէն հաղաւարտ արարաւորները ճամբայ պիտի հանուին ղեկի իրենց զիւրերը, սպաննուին եւ իրտարներուն հրաման արտաւն է հետեւ: Մնացած մարդիկն ու կիները յայտնին, ոչ ալ քաղաքային աղիկները: Սակայն այս զաւարտականները կը մորթուին:

(Կիլիկիոյ շարժականութիւնը կարգաւ 9. Է)

1821 Nov 11/11/11 11/11/11 11/11/11 11/11/11

մեն մեկին, փանխալով որ ճամբան պիտի շարունակեն: 15 օրէ է վեր թուրք զինուորները կը պաշարէին չորս գիւղեր, զորս կորուստեցին եւ որոնք ճանկիները սակի տարազներն, յանարծ յայտ գիւղերը ապառ թողաքան, սպիան դիւղազները փանխալով սկսան անդալիական զօրին անցին:

Անգլիացիները օրական 8 սննթ կը վճարեն իւրաքանչիւր զաղխոյնի եւ վրան կը հայթայթեն անոնք: Անասնատաներ կը պատմեն թէ ամառն որ խորտակիւններ տեսի կ'անանան Աւրիլ թուրք զաղխալայանին մէջ ամառն որ 20-30 հոգի կը մտնին անստաղգիքէն եւ թշուառութենէ:

Կաթինի քանիտայ է Մերկան, որ իբր պատանով տարուած էր, սպաննուած է Անգլիացիները հասցեած են թէ պատերազմի մասին թուրքներն խոսքերը պլլեթ են, այդ պատճառով ալ իրենց երկու թուրքներն խոսքերը պլլեթ են, այդ պատճառով ալ իրենց երկու տարուան պայմանաւոր լրացուած զօրանի 700 զինուոր եւ 35 պալա Անգլիա դրկուեցան: Անոնց տեղ նոյն քանակութեամբ նորեր պիտի զան: Թուրքի տեղական բանակը 8000 հոգիէ կը բաղկանայ:

Բաշալու կը խաւանալին Ամերիկայի մէջ

Իտալիա, որուն պարտքը գնդեղան է 2,042 միլիոն տոլարի, հա. մասնաշեղա. ամերիկեան կառավարութեան հետ կը պիտոքերը վճա. րելու համար հնուեալով պայմանաւորը:—

Մառլին հինգ տարեկան իտալիկ տարեկան 5 միլիոն տոլար պիտի վճարէ: Վեցերորդ տարեկան մինչեւ 15րդ 14-18 միլիոն, 16րդէն մինչեւ 25րդ տարեկան 20-30 միլիոն, 26րդէն մինչեւ 35րդը 31-38 միլիոն, 36րդէն մինչեւ 45րդը 46-50 միլիոն, 46րդէն 55րդը 56-67 միլիոն, 56րդէն մինչեւ 72րդ տարեկան տարեկան 73-80 միլիոն տոլար պիտի վճարէ:

Թուրքերը Հայաստանի մէջ

Հայաստանի մէջ, առաջին անգամ ըլլալով, թուրքերն ալ կան. չուած են ծառայելու բանակին մէջ: Անոնցմէ շատերը, զորն մնալու իրաւունք ունենալով հանդերձ, չեն ուզեր օգտուիլ ասկէ, ևս դի. մուժ կատարած են, կամրդ բանակի մէջ ընդունուելու համար:

«Հօթել» պատուիրակութիւնը

Այսօր Պերիքին փարզել կը պատահի այն պատուիրակութիւնը որ Հայաստանին դիմուած է, զաւորութեան մէջ զարդուցիւններ կատարելու եւ «հօթել» զօրացնելու համար:

Պարսկաման վիճակ Պարսկաստանի մէջ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» ղեկամագիտական թղթակիցը կը գրէ թէ, Ռիզա խան պաշարածն վիճակ եւ ինչպէս զբաղմունքներն հաստա. տած է ամբողջ Պարսկաստանի մէջ: Այս դրութիւնը պիտի շարու. նակէ մինչեւ որ Սահմանադիր ժողովը որոշէ ապագայ կառավարա. կան ձեւը: Սահմանադրութիւնը զեղայիմարային ապստամբութիւնները կը դադարէ:

Ժամը 150 եւ 75 դրուշ անխախտ

Պոլսոյ կըրթական Տնտեսութիւնը շրջաբերականով մը հաստատեց այն որոշումը, որուն համաձայն ըստը ոչ-պայմ. դպրոցները պար. տատըր են ժամը 75 եւ 150 դրուշ հարուով վճարում ընել իրենց թուրք ուսուցիչներուն: Շրջաբերականը կ'անցնէ թէ ըզրոյցներուն շահը կը պատկանէ նոյն իսկ սակին աւելի վճարել, քանի որ այդ. պէսով դպրոցին մակարարէ կը բարձրանայ:...

Ուրաքա՛ն! Տեղ կիրակի

Պոլսոյ թուրք թղթերը կը գրեն թէ Թուրքի կայ Ուրաքա՛ն տեղ կիրակին ընդունելու իրեն. շարքեական հանգստի օր:

Լիւսն քայլերու աւարք

Պոլսոյ կուսակալութեան ազգային կալուածներու վարչութեան կողմէ անուշեղով ծախու. հանուած են Յալաբուք Ջալրոսինի, Ա. ձէմանի Պօրոյի, Խաւարուման Ասիանի կնոջ Լիւզօրի, Տիլիսիանի մօրեղբորակին Նաճին, Սիվրինիաւրցի քանաւային մօրեղբորակին Կարապոյի, Զանկերցի Գեդրօի, Իրքանուսեան եղբայր, Ստեփան Ձիւրիքա՛նիանի, Բիւլիւք Արթինի եւ Թուրք Ջալուշի տունները եւ խանութները:

Փախստական Պետրոս Գալուզեհանի Պաշէ Գարուշ Աթմուն Թօփ վաճառատն մէջ զանուղ մանրիկութեային ապրանքներու անուշեղով վաճառումը յետաձգուած է:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԻՆԵՐ

Ալեքիբն զինը քարձրացած ըլլալով որոշուած է 24 նոյեմբերին սիսիպա հացին թիւը 1 ֆրանք 65-ի եւ կէս թիւը 85 անցիկին ծախելու Ալեքիլուած է հանարի գործառնութիւնը հացաշինու. քեան մէջ:

Ուրաքա՛ն զինը առաջին ձեւը սկսա. փարիկի մէջ: Կը կար. ծուի թէ այս ձեւն սովորականէն աւելի ցուրտ պիտի ընէ: Կանգնալով երեքտիկանները հաւաքելով մը ունեցան Պրի. սելի մէջ: Ներկայ էին եւրոպայի բոլոր երկիրներու համայնաւոր երեքտիկանները, որոնք խորհրդակցեցան Լոքառնոյի դաշնագիւրե. ըրուն մասին: Շապլուրուայի մէջ Զորանալի գործիչ Մարթի ճառ մը կ'ստեղծա, որմէ վերջ պիտի իշխանութիւնները սահմանադրութեան դուրս հանեցնել զինքը:

Ձեռագործարի տարեգարձին առթիւ յաղթական կամարն տակ կատարած արարողութեան ներկայ կ'ըլլէ Նաւ. փարիկի սովոր. կան զնայանաւոր խորհրդական Պ. Դաւթեան: Զորան. թիւը կը գրեն թէ Պաշէլիկեան յեղափոխութենէն է վեր առնելով անգամն է որ խորհրդային ներկայացուցիչ մը ներկայ կ'ըլլայ ֆրանս. ազգա. յին աստի մը:

ՅԱՆՐԱՅԵՐ

ՓԱՊԻՆԻ ԶԱՅ ԲՈՒՇԿԱՅԱՆ ՄԻ. ՌԻԹԻՐԵԼ 18 Նոյեմբեր Յարեշար. թի երեկոյ ժամը 9ին, ՍօսիկԼԻ Մալաքիթի ամբիթիկաններն մէջ բանասիրական երեկոյ՝ մը ուր. քան է, Նախագահութեան Տնօր. Կ. Թորոքմանի եւ Խոսիւր Գ. Կ. Ը. Բաւաճմանի Հայ թշկականա. Թեան Երազման եւ Ամր Յովիթի թշկական գործերուն վրայ՝ եւ ձօքթ, Բայաճման Աւերդուպաշ. տաճկան ինքը թշկականէն մէջ ձիւթի վրայ:

ԲԱՐՔԻ ԶԱՅԻՆ Հայերեանցական Միութեան անդամներ ժողովը կը նշարիտեն այսօր ժամը 3ին, Խոսաւաճ Մարշալ:

ԶԱՎԵԼԱՆ ՌԵՐԵՐՈՒ ՄԻՈՒ

ԹԵԼԻՆ անդամներն եւ անգամա. գրուի փաթեղները ընդհ. ժողովը կը նշարիտեն յաւաքելով շարքե. երեկոյ 21 Նոյմ. ժամը Յուլիան 131 Faub. du Temple, Խոսաւաճ պաշէ:

ՆԵՐՍԵՍԻԱՆԻՍ

ՓՈՐՔԻ Ա. Կ. — Ձեր բանասիր. զարդուցիչը կը սկսէ Նոյմ. 15ին: ՆԱԹԻՆ, Ա. Կ. — Ստացանք Ե. ուսանան, Կը դրկուի Նոյեմբեր 11ին:

ՍԵՆ ՆԱՐԵՐ, Ս. Գ. — Ստացանք 17 ֆրանք: ՆԵՐՍԻԱՆԻՍ, Ա. Ն. — Ստացանք երկու կամուսնու: Կը դրկուի Նոյեմ. բեր 8 լին:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Մ. Կ. — Կը խնդրուի ուղղակի դրկուի: 24 կինար վճարել: ՎԱՍԻԼԻ, Ե. Փ. Ստացանք Կուսանան:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Գ. — Ստացանք Կուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. Ստացանք Կուսանան:

ՊՈՒՐ, Գործ. — Ստացանք 30. 60 ֆրանք: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. — Ստացանք 10 ֆր. Փնտաւաճը կը նշարաւարակուի Նոյեմբեր 11ին:

ՏԵՐԻՆ, Գ. Պ. — Ստացանք Ե. ուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Մ. Ստացանք ձեր ե Յ. Ի. Կուսանան:

ԸՖԵՂ ԵՆ ՌՈՒԷՆ Երեկոյ — Պարսկամանի

Նոյմ. թիւը 21-ին Էրաթի Գիւլը, ժամը 9-ին մինչեւ ըստ

Théâtre Russe-ժ 42 rue Hérmel, (metro- Simphon,

Երաթի ցածին մը Գ. ՎԱՆԵՆԵՆ ԶԱՅԱՅԻՆ ԱՐ. — Եթէ ԲեճՈՒՅԻՆ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆՏԻՐ ԱՆՈՒՇԵՂԵՆԵՐ
Երեկոյնուշ լիւրագրա. անդարդան կարգով եւ
Ներկայ լրագրային լուծ եւ կարգ
Ինքնաշարժ Նաւար ուսուցիչայ պիտի զարգացուած ինքնա.
Կառնիկութիւնը խոսմանուն կը կատարուն
ՍԻՐԻԿԱՆ ՅՈՎԶԱՆԵՆՍԵԱՆ
8, Rue des Trois Portes, (Place Maubert) Paris 5.
Métro: St. MICHEL
Բաց է մինչեւ գիշերուան ժամը 10, յանարորդներու վր.
րութեան համար:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒՄ

Զեմաշիւրք Թագուհի Մարոմ. Ե. Կ. — Ձեր բանասիր. զարդուցիչը կը սկսէ Նոյմ. 15ին: ՆԱԹԻՆ, Ա. Կ. — Ստացանք Ե. ուսանան, Կը դրկուի Նոյեմբեր 11ին:

ՍԵՆ ՆԱՐԵՐ, Ս. Գ. — Ստացանք 17 ֆրանք: ՆԵՐՍԻԱՆԻՍ, Ա. Ն. — Ստացանք երկու կամուսնու: Կը դրկուի Նոյեմ. բեր 8 լին:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Մ. Կ. — Կը խնդրուի ուղղակի դրկուի: 24 կինար վճարել: ՎԱՍԻԼԻ, Է. Փ. Ստացանք Կուսանան:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Գ. — Ստացանք Կուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. Ստացանք Կուսանան:

ՊՈՒՐ, Գործ. — Ստացանք 30. 60 ֆրանք: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. — Ստացանք 10 ֆր. Փնտաւաճը կը նշարաւարակուի Նոյեմբեր 11ին:

ՏԵՐԻՆ, Գ. Պ. — Ստացանք Ե. ուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Մ. Ստացանք ձեր ե Յ. Ի. Կուսանան:

ԸՖԵՂ ԵՆ ՌՈՒԷՆ Երեկոյ — Պարսկամանի

Նոյմ. թիւը 21-ին Էրաթի Գիւլը, ժամը 9-ին մինչեւ ըստ

Théâtre Russe-ժ 42 rue Hérmel, (metro- Simphon,

Երաթի ցածին մը Գ. ՎԱՆԵՆԵՆ ԶԱՅԱՅԻՆ ԱՐ. — Եթէ ԲեճՈՒՅԻՆ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կարսն օր պիտի էր, կը փնտ. Ե. Կ. — Ձեր բանասիր. զարդուցիչը կը սկսէ Նոյմ. 15ին: ՆԱԹԻՆ, Ա. Կ. — Ստացանք Ե. ուսանան, Կը դրկուի Նոյեմբեր 11ին:

ՍԵՆ ՆԱՐԵՐ, Ս. Գ. — Ստացանք 17 ֆրանք: ՆԵՐՍԻԱՆԻՍ, Ա. Ն. — Ստացանք երկու կամուսնու: Կը դրկուի Նոյեմ. բեր 8 լին:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Մ. Կ. — Կը խնդրուի ուղղակի դրկուի: 24 կինար վճարել: ՎԱՍԻԼԻ, Է. Փ. Ստացանք Կուսանան:

ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Գ. — Ստացանք Կուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. Ստացանք Կուսանան:

ՊՈՒՐ, Գործ. — Ստացանք 30. 60 ֆրանք: ՄԱՐԴԵՅԻ, Գ. Տ. — Ստացանք 10 ֆր. Փնտաւաճը կը նշարաւարակուի Նոյեմբեր 11ին:

ՏԵՐԻՆ, Գ. Պ. — Ստացանք Ե. ուսանան: ՄԱՐԴԵՅԻ, Է. Մ. Ստացանք ձեր ե Յ. Ի. Կուսանան:

ԸՖԵՂ ԵՆ ՌՈՒԷՆ Երեկոյ — Պարսկամանի

Նոյմ. թիւը 21-ին Էրաթի Գիւլը, ժամը 9-ին մինչեւ ըստ

Théâtre Russe-ժ 42 rue Hérmel, (metro- Simphon,

Երաթի ցածին մը Գ. ՎԱՆԵՆԵՆ ԶԱՅԱՅԻՆ ԱՐ. — Եթէ ԲեճՈՒՅԻՆ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

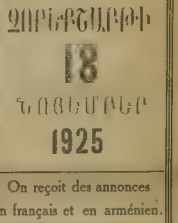
Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

Կառնիկութիւնը մինչեւ ըստ

"HARATCH,"

JOURNAL ARMÉNIEN PARISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration: 208 bis, Rue Lafayette
N° 99, rue de la République, PARIS (10°).

Հնամասին Nord 57-82

ՔԱՆԿԱՆՈՒՄ	Խառնակ	Վկայական	Տարեկան
Մարտի 16 ֆր.	35 ֆր.	65 ֆր.	
Ապրիլի 15 ֆր.	10 ֆր.	20 ֆր.	
Մայիսի 15 ֆր.	3 ֆր.	5 ֆր.	
Յուլի 15 ֆր.	50 ֆր.	90 ֆր.	

Հազարի փոփոխական համար 1 ֆր. վճարի անկախելու է:

ԿԻՐԱԿԻ

22

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

1925

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Իմպագեր ՀԱՍԱՐԵ ՄԻՍՏԱՐԱՆ

որոն ամուսնին պետք է ուղղել զբաղման ամեն առաջում:

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 49

Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔԵՆԱԹԻ և ՈՒՐԱՐԱԹ

ԳԻՆ 40 ԱՆՆԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՈՒՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒՍԾ ԱՏՆԵ

11

Նախորդ առաջիկայից զրաժ առնել, գիտելիքը որ Հայաստանի Հոփի և Կարմիր խաչի պատուիրակությունները քաղաքական պաշտոն չունեն, և եկած են նախընտրել պահանջները ծանոթացնելու, և երբապակաս աշխույժներին խնդրելու:

Կ'ուզենք հաստատել թե միշտև վերջին այ պիտի մնան այդ սահմանին մէջ, առանց ստորադրու այս կամ այն նշանաճշտ: Միշտ կը պահանջել իրենց առաջնություն շահն ալ:

Բայց որովհետև երկրին եկած բաներն են, պետք է, իրենց պտուղի ընթացիկ, կամ վերադարձին, նշանաճշտ կամ համաձայնագրութեամբ նրանց հարցունքն առնել զազուկներու տեսակներն: Եր այս պարագային արդեւ համար որ — կ'ընենք միշտ — նրանք, իր կառավարութեան ու մատուցին շնորհիւ, միայն մէկ լուսամուտ ունին, պտուղը կարծուկ ապակի մը, միայն մէկ ձայն կը լսեն, և մէկ երանամ:

Ձեռք ուղեր փաստեր շարել, ապացուցանելու համար իրողություններ որ որ միայն անվիճելի է, այլ և անվիճարարներ:

Ի՞նչ է լսանք զարգութիւնը? — Մտե՛ք ժողովուրդին մէջ և լսե՛ք: Երբ ձեռնարկութիւնը, թափառական բազմութիւններն են, այս, բուն աշխատասէր ժողովուրդին հարազատ ձայնը որ ամբողջաբար ծափերու առնել կը լսուի, ոչ այլ գինարդուրի պահուն: Միայն, ինքնաշահաճ ուղեւորներն այլ նպատակին չեն ծառայելու: (Ի՞նչ գտնել, անպարկեշտ յոխորտանքներ: Այնչէս կայ եղբի միշտ և 1920 Նոյեմբեր 29, ոչ պատահական ամսին կ'ուրի, ոչ անկախութեան, ոչ պետութեան, ոչ երկրի և համախումբ ժողովուրդի, և ամէն բան բունն է: «Կարգի՛ք իմն», Նոյեմբեր — Կեկտեմբերն են արեւմտ, երեսներն սող կարմիր դրոշմ կանխ լով... Գտնել կարմիրն և խոտովանելին այնքան բան որքան կ'ընդունեն Միասնականն ու Լուկաշին, Աշտու Յովհաննիսանն ինչ ու միասնելը):

Այս ցերեկային բազմութիւնները իրենց առողջ բնազդով կը զգան թէ ամէն իմաստութեան նրանքին մէջ անփոփոսած չէ: Եւ թէ, ընդհանրապէս, անհերքելի մտղեքն կան որոնք ուղղակի Հայկոմուկուր կարճամտութեանն կը ծնին, կամ անով որ կ'երշնջուին ու կը զարգանան:

Այդ կարգին է, օրինակ, այն կուսիտ հաստատութիւններ, որ կը տրեխ առ հասարակ մտաւորականներուն դէմ: Պոլիտիկաները վարդաբան են մարդիկ հրապարակ են, ինչու թուրքի վարդաբան արեւստան մէջ: Մէկ գունդին ներս կ'առնեն, քայքայ միշտ պատրաստ են պատահանել կ'անտրանի Եւ իբրեւ հետաճող, Հայաստանի մէջ, այսօր, կրնան շնչել միայն անտր որ կ'մտ օրտան երանակին յարմար և քայքայ այն առիթով առաջ զայն և, լրջընդի իրենց պատուիր, և կամ քարքարակապէս կայ չունեն հանրային կեանքին հետ, և իրենց պատանին մէջ քաշուած, կը միանա ու կը հեռան:

Գարգ օրինակ մը տուած ըլլալու համար, իշենց սա չարաբատիկ ուղղադրութեան խնդիրը, որոնք դէմ են բոլորը, կ'արկեն 90ր, ոչ միայն արտասանմանի, այլ և Հայաստանի և Կովկասի մէջ: Բայց այս բնորոշական ընդդիմութիւնը կ'ուրիշի՛ր մը ճիշդին չափ այլ արժէք չունի, և բոլորը դիմելու կը համակերպին: Դիմելու մէջ (Զարմանալի է որ իրենց պատասխանին հրատարակութիւնները կ'անտանկան այդ հրամանագրին...)

Ի՞նչ կը շահի հայրենիքը, զարգացնելով այս զետեւաբար բարեք, քաժիտն կարգաւորելով մը վերածնելով ամէն բան: Մշակույթը առաջ կ'ընթացի թէ ետ, կըր արդիք զրկուած և ոչ միայն ազատ երթնելին (զէպի երկրի), այլ և մտաւոր հաղորդակցութեան, խորհուրդ և գրիտու տարբարակ իրաւունքով: «Պոլիտարական գիտաբանութեամբ» է՛ ինչոյ շատոնց է որ ձեք վարչելներն և թիւրքներն կը խոտովանին թէ Հայաստանը իրաւաստան չէ, և խորանիլ կուտան ոչ միայն գործիչներու, այլ և կը Պարտասան Միեկափուր սաւանդը բանաստեղծներուն:

... Բայց, հորէ է վերջապետել կը շարափենց այնպիսի խնդիրներ որոնք հետաճան են ինքիս ժողովրդականութեան մը, ոչ թէ պետական, այս, «Հայրենիք» աշխարհաբանացի:

Ինչպէ՛ս մշակուի մեր արարը, այդ այ կապիկներն է աշեն ու միտքը, և մարդիկ չեն տանք իրենց կրօնը հեռելու:

Եւ ինչպէ՛ս ամէն նոր արարի մէջ, այսօրուց այ մերկները զարմեն ոչ ոքըմբիկ հետեւանքը, ամուլ և անհերքող:

ՄԵՐՈՒՄԻ

ԵՆ ԻՆԵՆՆԱՐԵՆ ԵՆ ԴԵՆԵՆՆԱՐԵՆ

«Իրենան» ծափ ու ծնողայ կը զարնէ շարքին մը է վեր և պետի շարունակէ դիմ շարքով մը կամ առիթ — որովհետև մեծ տուն է, «Երեւոյն» Նոյեմբեր 29, վերջին թիւի (19 Նոյ.) խմբագրականին կ'իմաստէ որ «միշտ և 1920 սովորական մի օրադուցային թիւ և ներքին և ու մայր, իսկ «Նոյեմբեր» 28 արեւը ծագելով կայաց երկրի վրայ, զարմեր է նայ ժողովուրդի բախոր: Կարգանք և լուսարաններ:

— Նրանք, որ Նոյեմբեր 29ին, Հայաստանի հրապարակին մը գաւառաբանութեամբ, կարմիր դրոշմը հակադրեցին իտալականի՝ վնասէ կ'են լրջիլ այս ժողովուրդի բախոր գաւառը անհրաժեշտ, հակառակ ուղղութեամբ:

Այս շնորհալից յայտնութեան յետոյ, կ'իմաստէ առիթի նշանաւոր պարագայ մը: Երբեք օրինակ է որ կը պատմեն:

... Դրանք, երկրի ցարդներն և մարդիկ մշակուելու դիման որ կարմիր դրոշմը կայ ժողովրդապետ մը մայրաքաղաքին, որ ամէն ոք կ'առնէ, հեղափոխութեան ճիւղն է հետաճող հայրենիքին հաստատութեան հակառակ:

Այս կէտը քիչ և մոռնէ է Ուրեմն, Հայաստանի մարդիկ և քաղաքի մշակուելու այժմ ապա՛տ են անխորի կարգաւոր արտասանման բոլոր հրատարակութիւնները, զիք թէ թիւթ, որ պետի լրիւ զարգացում ունենան «կարմիր դրոշմը» եղած չեղածի, մանապէս սա «ժողովրդաբան» մայրաքաղաքն ամառն...:

Անցնի՛ր Անիի կարեւոր կէտեր կան: Իբրեւ թէ նորութիւն մը հաղորդած ըլլալ, մեր պաշտամակը կ'ազդարարէ:

— Աղբն, մամաճանքը արեւել ևս, որ տուած է նա, ու իտրիդիկան շայտապիկ Յիշամի է՛ (Ստորագրութեամբ) բնագրի է:

Ի հարկէ, իսկ ո՛վ որ կը կեննէ, կը թնի, կը սողայ, լիւրի է կը արձագարու... անցարով և ստորով:

Բայց հրաշալի է վերջաբանը. — «Այս օրերն, նա ու զեւ խնդար է և կամ դրանք» կը լինի այդ արեւմտական ու վարդաբան, որ յարգանքներն պետի ծանոթանի իտրիդիկան Հայաստանի դրոշմը:

Գրեցի՛ր Գրեցի՛ր տեսէ՛ր ով է կերի թէ...:

ՍՈՒՐԵՆ ԵՆՆԱՐԵՆ ԵՆՆԱՐԵՆ

Ստորից կայացնական առիթով որ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ, Փարիսի մէջ համաձայնութեամբ Հ. Է. պատուիրակութեան և Կարմիրակապ ինքի. Զանաճաւորութիւն ներկայացուցիչներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՒՐԻՈՅ ՄԵՋ

ՊԵՐՈՒՄԵՆ ԿԸ ԳԵՆԵՆ ԴԵՐԷ՛—

Հազարութիւն մեղմացաւ վերջերս, բայց մտահոգութիւնը չէ փառատած տակաւին, մամաճարապետ մեղի համար Այս խնդիրը ոչ թէ Տիւրքիներու ապստամբութեան, այլ արար—սուրիական շարժման շուրջը կը քաշուի: Ամէն կողմ, առիթ կամ պակաս չափով տեսիլ ծնած է ինչպիսիսութիւն: Ապագայութեան վերջինները կը շարունակեն ունենալ Կարմիր դրոշմը ծրագրած կը արար ժողովրդական կուսակցութիւնը, որ ձեռնարկ չէ կրած տակաւին Շարժումը ուղղուած է Գրանտական հոգատարութեան դէմ, և իր արդ. կրնայ վաղապարտ անակոխանք յառաջ բերել, մամաճար զորքի վրայ են թշնամական դրոշմակները: Դամասկոսի շարժումը զարգեցաւ, բայց շրջականներ, և ընդհանրապէս զարգեցներէն զուրս անհրապարկութիւններ յանձնարելու են: Բանակի հրամանատարութիւնը 5—6000 զինուոր կ'ընդունացուած է Նուրի, որ առաջին փառագի տակ է, շատ մա ըլլալով Քիւրդական սահմանին:

Մտահոգութեան ուրիշ պատճառ մը է թուրքական սահմանաճիւղ, որ կ'են չլու ուի, կրնայ նոր անակոխանք յառաջ բերել:

Հաստատուած է որ թուրք պահեստի սպանին կը գտնուին շատ մը հրատարակութիւններ:

Վերջին օրերս Սուրիոյ կահներու ընթացքին Տիւրքիները շարքին Բաղդադ քրիստոնոս զիւղին բնակիչներու Այս դեպքը զէջ տպաւորութիւններ զորած ըլլալով ապստամբութիւնը կարգմանը պարիթիւնը վրայ, Մամաճար է Ամբաջ ապստամբութիւն մը հրատարակել, որուն մէջ կ'են լիւր, «Երեւոյն» կ'ընտանքին կ'ընտանքին է՛ այլ ազգային, միասնական շարժումն չորս քրիստոնոսայի դէմ չալ սպանող տալ կ'առաջարկէ: Գրիտոնայ Տիւրքիներին մաս մը սպառաշունկ փնակէ մէջ է ուրիշներ Զրմանացիներէն զէջ տաւալով հինգ հարիւր հոգեւոր կամաւորական գունդ մը կ'առնած են: Նոյեմբեր 16ին 17 լուսնայու զինուոր և 17ի ցերեկը Դամասկոս քրիստոնոս յանձնարելու մը արարով անցուց: Ապստամբները իրենց ուղղադրութիւնը կը զարմեն Դամասկոսի, Բաղդադ և Տերապի վրայ միասնական, որպէս զի Զրմանական հրամանատարութիւնը չկարնայ ուժ զրկել կրնանի շրջանը:

Նոր մարզապետ կը միկնի Երուշաղի

Պ. Ժուլիւր, որ մարզապետ (բարձր քաժիտ) որ, Լեւոնտ գաւառի խորհրդակցութեան անդակակն կառավարութեան հետ, վերադարձաւ Փարիսը և Երուշաղի կը մեկնի որ պաշտամտանքին Մարզապետ զոր է մնացած որ ուղեւորութեան: Անդակակն կառավարութիւնը նոր հրամանագիր տուած է Պարսիկայի իշխանութեանց, որպէս զի առիթ տեսն զորակցութիւն հաստատան սահմանակց պատմութեան, մամաճարական երկու երկրներու ոստիկանութեանց հետ: Պ. Ժուլիւր, որ անվիճակ փառագի մը չի տեսներ, Գահին հասած տանն պիտի տեսայի Ֆուսա թագաւորին հետ: Կը խորհի նաեւ: Երկրի կը Պարսիկայ այցելել առիթ վերջը:

Իր հետադարձական շարժումը վրայ, Սուրիային Զոր. Տիւրքիտ պատասխանած է թէ պէտք եղած զորքը ունի և թէ փառագի է կապութեան վրայ:

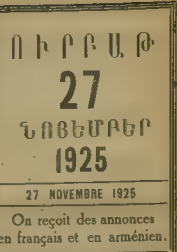
Ուրիշ պաշտամտանք մամաճարակներ

Պատերազմական նախարարութիւնը պաշտամտական զինուորով մը անհիշելի կը հաշուէ այս բոլոր տեղեկութիւնները որոնք երկրապիկ կը ներկայանան Սուրիոյ կառավարին: Բացարձակապէս անտեղի է որ Զոր. Տիւրքիտ 50.000 օգնական զինուոր ունեւ է: Երբեք Զրմանական հրամանատարութեան ձեռք տաւ միջոցներուն և տեսիլ ժողովուրդին, որ պատերազմականութիւն յայտնած է միանալու մեր զորքին մը որ արդէն կամաւորական ջանքի մը գունդը կարճաւ է, Հիւմանի լուսնային մէջ կ'առնուին հրատարակները նա կ'ընտան են Դամասկոսի դէմ ո՛ր և է զորութիւնը կառարկել են: Երկնային են մեր զորագունդներն սպանակներին: Զանաճաւոր տեղեկութիւնները համաճան, համաճանկ և որ մտնուր քաղաքին այդ հրատարակները:

Պարիսի կը հետադարձ Թայմիլի.— Զոր. Տիւրքիտ Նոյ. 20ին այցելել Մարսիլանոս պատերազմին, կապութեան մամաճար խորհրդակցիւ համար: Այս այցելութիւնը նշանակալից է ճիշտ այս պահուն կը իշխանութիւնները կ'աշխատին քրիստոնոսայ կամաւորները զինուորապետ: Զրմանացիները զորք զրկեցին Հաստապա, Բաղդադ և:

Լուրերու շարունակութիւնը կարգով Գ. Է՛

սոսցմէ որ միլիթ պայքարին տլա
սւած են խտաւիոյ եւ Պոլսոյ մէջ

ԳԻՆ 40 ՍԱՆԴԻՄ

69401 1005-6

“ՊԻՋԻ ԷՆԹԵՐԵՄԷ ԻԹՄԷՋ.:

Այսօր կը հրատարակենք Փարիզի թուրք հիւպատոսին յայտա-
բարութիւնները, հիւպատոսարանի պատէն կախուած ազդի մը
առթիւ:

Մարգարէ ըլլալու պէտք չկայ, հասկնալու, համար թուրք պաշտօնականներէ տեսակէտով: Պարզ հետազոտչութեան մը վրայ, ան-
ւաստի անգամ մըն տուի եւ աստից վերապահութեան վր կըլնուէի
այս լճիկոնները, որոնք որուած էին ճնշմանական իշխանութեան
կողմէ, փոքր Ասիոյ յաղթանակէն յետոյ:

Հաստատել դրուժն էր այս քաղաքականության հիմքը Առաջին ահա՛նք Եւրեպական փառանք էր քր զորքաբեց զայն, երբ Բոգդե Ժուստ յաղթեցա՛նք, նոյն փառանքներն զրուսի արաշակուն Կաճարս Կաճարս Կաճարս հրկուս, Կաճարս Կաճարս Կաճարս, երբեքեքի սա՛նք մանափախու՛մ, վերադարձել արե՛ցէր. — այս քոյրը Կե՛նքմանութա՛նք, ուս՛մ, ծրարութա՛նք թալիւր է՛նք, եւ հրապարակ դրուժեան աստիճա՛նք, երեքն յառեկե՛նք, թայց մէշս հեռեւորախան 1922Ին, ախալեան թաց դուռե՛ր էինք, թայց հեռեւորն արկեւեռա՛նք օսիւր էին, 1923Ին, արե՛կն պարզ էր Կաճարսեցիք Ո՛վ քր Թուրքիայէն Եւրոպայէն էր մնալէն, 1928 Սեպտեմբեր, այս կամ այն պատճառով, առա՛նք միշէ յոյսերցի՛ք, այս եւ կը կորցնէք ա՛նք իրաւունք տունտե՛ր, հարստութիւն եւ հպատակութիւն։ Երբեքեքի հնչակա՛նք իրաւունք փակեց թորը հնգեղէն, եւ, այնուհետեւ քունք Թալիսի հարմար փակեց թորը հնգեղէն, առա՛նք, որ կը շարունակուի մինչեւ այսօր։ Ինչպէ՛ս էր շնորհ Թուրք հեղափոխու՛մ, Եւրոպայէն այս եւ չի հեռաւորքորե՛ր ինչ վաճառանքներով, եւ միայն անոնք ունեցանք-չունեցանք էր հարցն Թուրքիայ մէջ, որպէ՛ս զի ժամ ա՛նք սու՛մ պետականացնէ։

Մէկ խօսքով՝ շատ բարձր է Թբական կառավարման ին թացը. միայն մեր հայրենակիցներն են որ չեն ճանաչերը. կար պարզապէս յոյսեր կը կայանէ ահմէն տոբրական երեւութներէն: Անաստէի հիշատակն մը, որ պաշտօնական ազդ հիշատակացաւ: Ինչպատարարներն պատիւն են դրան վրայ, եւ կը բաշխէր նոյն ին տար անցազոր մէկան թբահայաստաններ, բայց երբ լուսաւոր նոյնիւրն կը պահանջուի, յանկարծակիի կուգայ եւ կը կրնէ ճիշդ այն բաները որոնք ծանօթ են բոլորին: Ձեռն ճանաչար, չենք ին տալը ըրողին:— Անաստէի մոզական բանաձեւը, միայնակ ընդ միայն մեծելու համար որ եւ պատասխանատուութիւնն եւ այս՝ տալու լին լոզանի զանազարներ միշտն լցածած: Ցանցարը թէ ան պարտ, Վրկիտէնին թէ հասարակ խնունքան, կամ անբող կանաթ Թուրքերու մէջ անցուցած կալուածատեր, բոլորը եւ զուրս կը նետուին մէկ հարուածով, անանց հարցովորեն, կը բաւ: Իր աւար մը ձգած լլայն հարկերով այն /

Ինքնակամ զրեցին թէ Ազգեղու Դաշնակցութեան խորհրդարանը լաւագոյն չէր (Դեկտեմբեր 7), նկատու պիտի անունէր նախատեսուած Հայերու ձգած աւանդներու ու գոյքերուն ինդիկը։ Սնէ ուղեր կանխակի կարծիք յայտնէր այս ւրեմի աթիւն։ Յիշենք միայն, որ այս մասին քանի մը անգամ հրաւեր ուղարկու էր թուրք թոյլ, որպէս նշխարի պատասխան անգամ Հոտուաւ ընէր այս անգամ քաղաքանէն պատասխանը։ Ապրիլովաւոր ընկ քան պիտի լինէր։

Ինչպես իրավունք ունենալով Միջին հիմա, որը լատինացի
 ուր զգաստանք ուր լիցիւն հետադրորդուեալ այս աշ
 ձարակ ապաղով իրենեղով, որպէս զի իր յանցար, իս
 կազուրել պատահաւոր եւ հատուցանել ձաղթական թէ զին
 կից, ամեն ինչ զգաստել է իր մանած ներկիւն, որ, մէկ միւս
 հետ կը մրցի, թուրքիցի աղքատ մանուկ համար Սուրբիւն եւ Միջին
 գետից տանգանակ մէջ ամառ, յայտնականները այնքան անհիշ
 են, որ միշտ կը գիտանան, ոչ թէ թուրքիցի ոչ մէկ այլ աշ ու հ
 ե ա մ ա ի ու թ ու թ զ զորդիւն եւ ինչեւ զարմանալ, որ, ինչիւն
 թէ զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնէ, եւ թէ կապը
 իրերէ իր օրկանին, օժիւրդարէիքիքի բերնով, «Մուսուլի նահանգ
 Բաքանի եւ Ուրաս ասուն իր Անգլիա կը մտնի ընդունել
 իր իրականութիւն, աւելորդ է խաղաղ ժամուժ սպասել Ըսնից անկող
 ւն, որ միւս եւրոպայական էր»:

Այս կեցուածքով իշխանութիւն մը, ի հարկէ պիտի պատահանէ հարցնողին, զոհեր ըլլան անոնք թէ յաղթականներ.

Եւ այս՝ մինչեւ որ «հետաքրքրուելու» ձեւը գտնուի:

ሆኒሆበት

“ԱՍԵԼՈՎ, ԽՕՍԵԼՈՎ,,

Այսօր, Գ. էջին մէջ կը հրա-
տարակենք քաղուած մը. երե-
ւանի նոմկուտի գործունէութեան
մասին:

Տեղեակները շատ մեծ տեղեկա-
ներու կարգին, կ'ընդունա՞ր
խոստովանումն ինքեան այլ կայսե-
րի յայտարարութեան մէջ քննա-
կան գնման վրայ, հաստատուա՞ն
է որ քրեական կոմունիստական
կուսակցութեան արտադրանքն
ստու. քննիչներու, ստորագրա-
կան չկանք յայտարարող պատ-
երի մը ներկայացման՝ քրեա-
կան իրադրութեան վրայ
օրինակ երեւան եկեր է որ 1934-
ընթացքն էր (նշարկներէն)։

Իսկապէս ցաւալի է այս իրո
զութիւնը, որ ոտակաւմ ճովո
ղեւնի հասարկ այ դիտումն է
ասիէ առաջ: Տիրեակարգը ա
յստանալի օճակաւմութեան
ը գիտարար այս վիճակը. բայց
կը կարծենք թէ ուրիշ պատճա
հներ այ կան: Առաւել էրթէ թ
նքը մկովն զատուտն որ խն
կանիւն, իսկապէս ըր խնդրե
նքանի տողեկարքն Զարգեա
լանմն կը խոստովանի թէ կա

խնդրները որոշում ստանալով խոս-
քի են ծանարարությունում: Իսկ
կը կարծե՞ք, անդադար ստանալ
խառնակ
չէ՞ք չունե՞ք մասնատրական
խնդրները դժգոհակ
Մէլ: Այդ մտղովի՞նք չի՞ ձայն
է՞ք իրենց, եւ թէ՛ մանաւան
ունենալիւնքներ, որոնք ստու
րիկունք չունենալ խոսքի եւ թո
թապէ՛ք անց կոլունք գաւազա
«Քորսիկ»-ներ, անաւանուն
չէ՞ք կը կոլունքները զայն պայմ
առտեսիւնքներ: Օրինակ՝ Սա
Յունաստանի անդադար զարկ
կաննքը: Աճի՞նք Գաղափարա
նալիւնքը, Անգլիայի, Սաւո
նի, Կիպրոսից ալ խոսքիւնք

բազմաշարժար հայրենակիցներ
որոնք մեծ մասով ոչ թէ կարող
գրել, այլ հայիրեն նազանա
գիտներ, հագիւ Տէտէ Ալան
«Պարսլամպօ» շոքենաւոր նստա
հետեւեալ հեռագիրը կ'ուղարկէ
Մոսկուա. («Պարսլամպօ» Հայա
տան», թիւ 255).—

«3000 փայտառկանները կը մից շնորհաւորում ենք ձեզ հոգեւոր երեսան յեղափոխութեան ուժը բողբ մեծ տարեկարգէ առկիւ եւ կանանցի նոր արշալոյսին երդու ենք սրբութեամբ կատարել մեծ ռաշնորդ մշակմանը Ինչիչէ մեզ ք զամբ աւանդաւորը»

Կամկոսյան մէջ «գրագէտ»
կերպեր կան որոնք տակաւին չ
գիտեր թէ Վլադիմիր Իլիչը
նրան է- իսկ Փոքր Ասիայ գիւ-
ղէն Յունաստան ապաստան
անձար գիւրացիները արդէն ս
մեր են ո՛չ միայն անուշը, այլ
նոր «աւանդները», այն ալ չ
նի մը ժամուան մէջ, Տեաէ Ա
ճէն նաւ նստած ատեն, եւ

կաւին Պաթոս՝ չհասած:
Ի զո՛ր յոռնտես ճաւեր
խօսին Զինովիէն ու Պուխա
նը, 15—20 տարի յետաձգե-
համաշխարհային յեղափոխ-
թիւնը:

Սարգսի մասին չեղանակ
հետազոտելն յետոյ, շատ նշան

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՊՍԽԱՐԳՈՒԹԻՒՆ, ԻԶԳՐՈՒՄԻ ՄԼՁ

Հնկիւրիէն կը հնազանդեն թէ խուփ մը «մոլեանդ» յետադիմաներ» ցոյց մը կազմակերպած են կառավարութեան վերանորոգման ձեռնարկներուն դէմ: Կառավարութիւնը անմիջապէս միջոցներ առած է Պաշարման վիճակ հրատարակուած է մէկ ամսուան ընդերքը պատմական ատենին իր կազմումէն է:

Պատերազմի՞ կը պատահուիմ

Պոլսէն Մորիմնիկ Ժօթօի կը հեռադրեն թէ Թուրքերը մեծ երաշտակ հիւնդներ կը տեսնեն, Մուսուլի համար։ Ամէն շաբաթ քաղաքի ռազմավարները կը համոզի երկրորդական նաւահանգիստ- բնակիչի նոր երկտարցոյց ծանր ծանցքը կը նախատեսէ։ Պատերազմ լուր, համայնական զինուորային ապէ մեղաւոր էմ

Ն Ա Խ Ա Շ Ա Շ Ա Ե Ա Ն Տ Ա Գ Ն Ա Պ Շ

[illegible]

Արտասովորական ընկերությանանցը հրաէր ազդեցցն ընկերական երեքտիմաններուն միացան զաւրիկ կազմելու համար Այս փննիւրը հինգ շաբաթ տեւող խորհրդակցութիւնն էր յետոյ զուգարկին բանաձեւն, որով իր հաստատան թէ իրենց մասնաշրջանան աւարտ աւարական իր կազմէ ելմտական կացութիւնը, որուն լուրն իր կարելի է ձեռք բերել միայն իրենց ներկայացուցած միջոցներով: Գործադրութեան: Բանաձեւը կ'աւանդէ թէ ընկերական իմաստը պարտաւոր է այն միջոցներու գործադրութիւնը ահտելի եւ իր յայտարարէ թէ «պարտաւոր է առիւտ ընել, առանձն առանձնելով իշխանութիւնը, որքան ա տվար ըլլան իր խորհրդարանական աւճըր, առանց ներկայիւր եւ եւ կ'աւանդէ առիւտը տրտաւոր է առիւտ ընել, գործադրութեանն առականականայն այն առականութեանը, որոք պարտաւոր է կ'աւանդուի որ կառուական ձեւնարկելուն մէջ իրականացուին իր որոշած եւ կ'աւանդած օտարներ, որոնք միայն կ'ունան որոշելի երկրիւր»:

Չտեսակցութեան ծառիկ մարմինն հալապակ է այս որոշման

2/չիբին Փարիզ կուզայ

խորհրդային միւսթեան արտաքին գործաւոր Պ. Չիլէրին, որ սպաւորն կը գտնուէր, Փարիզ հասաւ երէկ առտու, Պ. Պիանի տեսակցելու համար:

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՉ

Սուբյեկտ բանաձևի ցրտանալուց հետո, Տեխիոտ իրո ուժեր կիրառել են չափերի մէջ՝ Կեղերը բազմաթիւ թուելու սպանելու անցնելով չափերի շրջանի մասը՝ եւ եւ զիւրկըն ապաստանները։ Երկուսի թէ ասուել օտմ. բանաձևի նախկին Կաշեր եւ Ուրիշերը ալ կը կարծիք թէ ռուս բանակէն եւ։ Հաճախ չափանախաղերի վրայ զործարարուած հնդկութեան, Սուբիւրհի իրենց ռազմական իրաւունք կարեւոր մասը Ռուբրիգիցի կը ստանան։ Երկուսի շարքի կը մտնեն նաեւ արտասահմանէ հնդկ իշխան արքայիցիները։

Տ. Տիրյանը հիմնով օրէ Ի վերե պաշարած էին Ռաշադան, ունէ պատկալախոսութեւ (250 սփեր) եւ լողէ՛նական հեծեկաջորջը պղծամթիւրը սպասած ըլլալով անձնատուր պիտի ըլլար, երբ իստականօն օղնական ուժեր գիշեր ցորեկ ըսալիով օգնութեան հասնէ եւ ապառնիքի պաշարատեղիները Այս վերինիններուն եւ Տիրյանը որուն մինչեւ քնդաբաւութի եղած է ստակալի եւ երկուստեք լուրջ կը խառնանք կանաւ

... Գէյրուժի շրջանին մէջ կրկին զբաւուած են բոլոր ինքնա-
բարձրները, զորք փոխադրելու համար Միջին Ասիան, զոր պարպեցին տե-
լապատմանը: Այս վերջինները ճաշակուէ առաջ փորձեցին տե-
ղանք յարարելու կամուրջը, որ մեծ ծախսերով շինուած էր երկ-
արի առաջ:

... Սուրբոյ մարգարան Պ. տը ժողովրնէլ Սարսիլիայէն «Մֆէնքս»
 ժգէնաւով Եգիպտոս մեկնեցաւ, ուր պիտի տեսակցի սուրիակա՝

1000

ՍԵՒ ՏԱՐԵԴԱՐԶ

Հայ համայնականները հարկ ու
պարտքերից հեռու են լինելու էլ-
թանկության հնչողները իրենց
էջքի վրա են առնել աստուածային վա-
րկությունը ու միայն զգրվելու
զանգվածը հասցնելով փաստա-
կազմին հիմքին իրենց նոր տեղե-
րում։ Այդ մեծամարտ ժողովի
ու շատից հաջորդներու, մեծ առա-
ջանքի հիշ մե իր տեսնողը վար-
դարանը խլուխը իրողությունները
լույսարար կլորեցրեալ։ Նազիստա ու
պաշտպանը համարեց Այդ պարտ-
նախան հանգիստներու ու վարձքի
պիտանքները կենսական, սակայն
չէին կրնար իրենցից զիջուակել հան-
րային հարկային խնայողութեւնը։
որովհետեւ իրենց հիմ քանակը ճշ-
մարտութիւնն ու արդարութիւնը
Հինը տարբեր առաջ, արտադրե-
լարտանք մը չանհաղթական ըլն-
ցաւով, այլ մոդորովի կանաչ
թորթորներ դուրս հանուեցան իր
կողմէն ու ստացաւ արտաարժեքն
կանաւ ռազմական ինչպէս պար-
տական, այլ եւ ուրիշ երեւ պար-
տականաւորները այլ յիշարդ
մտն ուն հարկը պատմութան հը-
րը պէտք է արտէ համայնականը
կան հանդիսութեանը պարտեւ, պար-
տական են, որքան առկա կենդի
խտառակներ իրենց պոլիտիկայի

[illegible]

Հետզհետէ կը պարզուէր ո
կ'ամբականաբ նաեւ Հայաստանի մի
Հազգային դիրքը: Փաստօրէն ճա

Կամ վերաբերում է քն ճյուղ ունե
 Հայերի Հանդես Երեւ ժողով
 Գր ինչպէս ալժի, ինչոյ ձառն
 ալ երկրի Հաւատարմի Հպատակ
 Եւ, զիպոյ ալ քաղաքական ուղե
 Գնող ղրով կառավարում է զաղո
 Կառավար ինչքոյ մէկ քաղաքական
 Ինչն չլիսի Հետապնդում է ալ
 երկրում Երբ քաղաքականութիւն
 Փոխան զաղաքական է ալ յունգ
 Բուն ծախիկով ընդունուեցաւ
 Եւ պարզորէն ճառար

Թեմական դպրոցի աշակերտու-
թիւնը ժողովական խաղերով ոգեւորեց
դասանքը, զեկամարտութեամբ պ. Խզ-
նիկ Բաթուրիի

Ջրօսանքը տեւեց 6 ժամ եւ
Հասարակութիւնը ցրուեցաւ 40
տոպալորու ձեւամբ:

աղյուծին հոր կը պատանդէր իրեն
հասկա՛նա՛նայտն շա՛կալիսն էր
ստի՛կնէր զարձան էր մի՛նչպարզ
իտու՛նէր անձ եւ կը պարտա՛ն
խու՛նէր ստորագրեալ Նարայն
զա՛նազարէր եւ մտնելու Արցախ
Դաշնակցութեան մէջ՝ ձաբոն
նուրն չեա՛ս յարաբերութիւններ
հետգրե՛ալ կը մտնեմանը՝ զբա՛ս
ստի՛կնէր նեո ստորագրեալն ու
փա՛սարձ էր առաջագործութեան
հը՛նչ քա՛նքով կը զաշարէր՝ Քերէ
փե՛րէր, Նա՛նչագործութեան նոր
պիտի զա՛նեմ եւ Արցախէ
նեո Պարզագոտանէ նեո ձա՛սա
տանք ա՛ննաբարեկամակա՛ն յա
րաբերութիւններու մէջ էր մե՛ն
ը Քա՛նքովն համապարհա՛ն
զա՛սա նաեւ Արցախ. Առա՛ստա՛ն
նեո Առաջ՝ յա՛նչագործութեան
կարելի էր կտա՛նք որ 1920-ի տա՛ն
էն ի՛նչ քա՛նքովն ձա՛սա՛տան
հարաբերութիւններ կը գոյնե՛ր
նր. նա՛նչագործի դրոյ եւ թի՛նք
գին եւ թի՛նք արտօնէր նաեա՛ն
նեոյց ի՛նչ կա՛տայ կա՛տարեա՛ն
երա՛շխիք կենտոնակո՛ւնեմ եւ
մոլորեալ՝ զա՛սարք ստորգրե՛ալ
շա՛կալներ թի՛նքնա՛ն, ա՛նք սե՛փ
եա՛ն յարե՛նք իւր արտօնե՛ալ
ապա՛նեմ իւր առաջագրեալն ա՛ն
խա՛տուեալութեան՝ կանգնե՛ալ
ժա՛նգործին համապարհի դրոյ
եւ ինչգոյ՛ստան կը ձա՛նք ապա՛
զա՛նէր։

Ան այս օրերն էր, որ իր
դպրակ եկան նա համալսարան
ները՝ իրենք նախ ունեցած իր
զգային Բուստամանի եւ Արտ
գէսանի զբաղման, գինեգործու
մ, բարդական օժանդակներն
Փոխանի լուծելու լինարարու
թեան եւ իրաւեաններն ընդհ
նուր կազմել եւ անել հաւա
րացեալն նա քաղաքներն զազ
գայուն ու անտեսանալ նաւաս
ները, անոց բռնելիք գաւաթ
սարգիսի, խաղողի, բանջարե
զգայական ուղեքն իրենց հո
շական անդադնաւորակներ
նախնայն սպիմ իրենց զորքս զ
ւերը Ապաւել, Հայաստանի Կո
նստ գաղաքապետ Աշոտ Յովսէ
փանեան ինքնաշարժեալն Հայաս
տան տնոյ տարաւս թիւ 98
մէջ իրաւաստեալ 1920 թ. հո
կտի մէջը Հայաստանեան յօդու
քով իր պատմեթ թէ Հայաստան
կոնստիտուցիան կազմակերպ
ութենէնք զարդի կոնստիտու
թի տեղի ունեցաւ նրեանս
1920 թ.ի մարտմանը, զորման
էր իրենեանք այս խնամով, ո
կարթի բռնակի մեղքեանք ի
նքանեան ինքնապատուութենէնք
զեղեցիւրմ լինելու զեղգով պո
ւտուցեալեքն Հայաստանի Սփյու
թազմարդի կոնստիտու Արարե
ղեցիւրմ ինքնապատու կն ին
քնապատասխանաւ քաղեք ան
այս ուղեքնեանք, Հայաստան

գոհանք, ներհարաբեր է, որ Ղազարյան ու Ղաթարաբեք, որպես պաշտամունքի շրջաններ, սեղաշրջման շնորհիվ պահպանվել են իրականում զուգահեռ ժամանակների պահպանումը։

[illegible]

ասան շուտ մե փայտերուն մէջ հա-
 զեցան պղնձեկիւան խառտեմբիւն-
 ներն եւ աստուածաբանք բնմանք,
 իսկ ք. ասպնայ, իրենց սպայմէն
 իմէր խեղճութեան քաղաքութեան կող-
 մէն, որ արտն ու այլմէն թողա-
 շտուածք հայրենիքի դասադիրեն
 լուսն զգն Ապստամբութեան մէ-
 ժապ փխխաւ Անդրջնան եւ ար-
 ժապէն շարունակից դասեր կան-
 ձապստանալի զգն Մայիսեան շաբ-
 ժամեմբերն պատնաստով Հայաստանի
 կարգ մը շրջաններու դաշտապի-
 աշխատանքները մնացին կիսա-
 ասար:

Բացառապատասխան չեղ
լուծվելու, ամբողջ ամառն սղե
լուծվելու, պայծառելի Հայաստան
հանրության ներքին։ Մանր չե
ղել էր, ոչ կարգին զորքեր
նշեցնալ չարժանավորներին և զոր
ծին Հայաստանի ամենահանրա
լույս։ Մանր խելոքաբան չեղ էր,
ոչ լուծվելի բանալու զբանալ Հայաս
տանը, Հայաստանը ու խաղիկն
եր։ Մանր զբոսալու էր, ոչ Անթր
պեստի կառավարությունը ու ինքն
զինել պառաժանություններ ու ինքն
զինել իրողներ Հայաստանին
նշեցն էին, ոչ մեծ զանալներ ու
զարաժանություններ ի մտքին Հայաս
տան ներքին և և մանրաժան
յալ խաղիկ չեղալ իտան։ Ման
ր էին, ոչ մականայն ու Բազմ
բերքներ կողողելի նախաժան

կանոններ, յոգևածանիքով ուստայի-
կանքովով մենեք էնք, մանեք ու
Միկոյանը — որ կը պղկե
իտեպիք ճեմալակախորն. օգոն
ի՞նչըք ընտրեք ռաշալահեցեղ
Հայաստանի: Բազուի հայ Հայա-
մայաբերեք Աստղիտի օտեղա-
կի ի՞նչեմաք: Բազուի եւ Ղազարի
մէլ կը կազմեին կամաւորա-
գումերը: Հայաստանի վրայ յար-
ձակելու նպատակով մենք յայ-
տարեք զսահմանները: Տեսեալեքով ձա-
խողք ինչեք մարտնչուք: Ետնի՜ք
պատմութեալով ի՞նչըք: ինչկը
է՛կընեք եւ: Հայաստանի կարա-
վաթուքը մենք մի՞նչ կընտրեմ զայ-
նախորք:

Այսօր այլևս անդինելի է ողորդերու արշաւանքը զէպի Հայաստան կատարուեցաւ, արեւուստեղ պօլշէկիներու զինուորեանք, համաձայնութեամբ եւ անոնց զլամակաւ առ զազմաթերքի օժանդակութեամբ Հայաստանի վրայ շարժող իմաստասէր զօրքեր հաւաքեալ:

որդ քաջամարտի քաղաքը հա-
ռատ ու հիշատակ էրդ արշավե-
հատուկներն ու զինքերով: Անհե-
թել է իւր հար, որ Քրեական քա-
նաճաճն օրերուն այդ փոխտե-
հերը ո՛ր մի անգամ լսեցինք նայ
զովորե՞լ հիշողութիւն համար
տառերն թնամայե՞լ, այլեւ ո՛ր
մեծ հաճութիւն կարճ ժամեր, որ
պէտէ՛ր քաջազուն նայ բունին
հինգնապաշտպանութեան միջո-
ցները: Իւր հայր պանուն, երբ հայ
ժողովուրդը յուսահատական պա-
շար էր մեր արտաքին ճակատ
հետու փայլ, բողբոջները տան-
նեցին զապաճեմ: Ներքին ճակատ
ներ, զգամ ու զրգումներ միջոց
տանով բերին ապստամբութիւններ
գաւառներին հիշողութիւնը: Եւ
սակցեցե՞նք: Նայ պաշտպանութե-
նը, որ կարծիր զոչո՞ւնեղեմ ու
ողբելէ՛ր ճանտիւր հիշողութիւնը
Քաղաքներին տաշտաշտութիւնը
հանդէս Եւ Սարգիս ճանքներն
թնամե, հարուստներն նայ ժող-
վուրդը Բիւհանդէն, նայ ժողովուր-
դը խաղաղէ՛ր արքանիւն արշավե-
հատական զաւաճիլ խաղաղի՛

Ո՛ր մէջ ազմուկ չի կրնար ծածկել հանրութեան աշփոյն կատարուած ինքնաբերական օրոգիւնը: Դատարանը չառարկեց զինքն աքաղաղուած է պորչեւիկներէ թափան: Նոյնքան անողոր պիտի ըլլայ եւ պատմութեան դատարանը:

ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՂՈՅԻ (ԵՐԿՐՈՐԻ ԽԱՍԸ

Այս խորագրին տակ, հետևելով
տողերը կը կարդանք «Խորհրդային
Հայաստան»ի մէջ (Թիւ 253),—

— Արդեան փողոցի վերին մասը, սպառնալից Լալափնորտան փողոցի գլուխին մինչև Նորգյուղի փողոցը, անասնաբույծի փայտ մեծ է Մէկ տարբէն աւելի էր փողոցին մէջ լցեցած և շինեմանահինքին և սալաշարերը որոնք միայն վերջին օրերը տալով և ևն ծառայել իրենց նպատակին: Բայց մեծն այս կարծիքը ճանաչարարին վերնաորդը չէր, որ անկասածառաւ իջ աւելէ 4-5 մարտէ ոչ պակաս, այս փողոցը պիտի մնայ ուրեմն անասնաբույծի և փառայակի իմանալով մէջ մեզը փողոցին մէջ չլսալ ոչ մէկ լցւոյ, որով աւելի գլխաւորաւ որ զառնայ իմանալ ճանաչարարին միջինի յետոյ:

Այս սարսափալիկ անձերը օրերուն, մարդիկ, կենդանիները սայելի և ինքնաթիռ կառերը կը խաղաղաբն փողոցի ճեխալով մեղու, Ղալբերուն և փոստերը:

Մէկ իրար կը զարնուին և մինչև ծանկթիցը ճեխերուն մէջ ճախալուած՝ ճարպի կը փնտռեն:

Այս հոգրութեամբ ամեն
նշադարձ
մայաբարանի ուսանողութեան
վիճակն է՝ միեկտեղական ուժ
տարաբով իրեն բնաւ արդարա-
ցունչ պատճառ չէ՝ կը կար-
ծնեն թէ մայաբարանի առա-
ջին փողոցին հէտը կարելի չէ
խաւարի մէջ ձգել եւ շրջել վիճ-
ակ չէ քրաւ, քոլտէս օր երթնելու
կողմիցը ցեխի կոյտերու եւ ջու-
րերու մէջ չիշնաւ, մանաւանդ
որ փողոցի երկու կողմերու առա-
ջերեւոյն մէջ պ յոյս կա եւ եկե-
ղանքի ուժը կը համար միշտ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Պ. Ելիավա, Խորհրդային Մի-
ութեան հարողակցութեան
հերկայացուցիչը, որ վերջերս
Հայաստան գնաց, հետեւեալ յայ-
տարարութիւնները րրած է.

[illegible]

փոփ, բոլորովին կը վերջացնենք
ազգային կոտորածներու եւ քա-
ղաքացիական կռիւներու հետե-
ւանքները:

10—15 ՀԱՅԵՐ ՇԱՍԻ ՄԷՋ

Լիօնի եւ Վիեննի միջեւ, առաջինը 45 վայրկեան, իսկ երկրորդն հազիւ 20 վայրկ. հեռավարութեամբ, երկավթողիկ գծին վրայ կը պտնուի Շաս կայարանը, ոգաստն եւ գեղեցիկ:

Այս վայրերի մեջ կը դառնուի երկաթի ընդարձակ գործարան մը ուր չորս հազարէ աւելի գործաւորներ կ'աշխատին, մեծ մասով օտարականներ: Յոյները հոծ բազմութիւն մը կը կազմեն: Իսկ մենք հնչիւն 10-15 հայրենակիցներ եւքի, մեծ մասով ամուրի կերտաւարդներ:

Միայն մեկ հայ ընտանիք կա, հասնելով, եւ մեկ տղայ որ' ֆրանսական պաշտոն կ'ընթացի:

Գործարանատէրը կը տրամադրէ սնանակ կեանքը: Կանաչադուրսն անկողնիսն, չկուսողները ձրի կը դրանաւե՛ր: Լորեկէ գործաւոր մը կըրթաւ անկիւնիցանէ ոտանէն մըսը գոլ-փրօքը, վայելանքն օրը, շաբաթը, երեք օր արձանագրութիւն կ'ընէին, կը բաւէ օր ո'րն եւ գործարանէ վկայագիր օր անձնեալ:

Օրավարձքերը զոհացուցիչ են,
18--25 ֆր.՝ վճարումները կ'որոշ-
ուին զորքին ծանրութեան կամ
տեսակին համեմատ։

Ամէնք ալ զո՛ր ենք մեր վիճա-
կէն: Հոռ ալ զժախտաբար ոչ մէկ
ազգային կազմակերպութիւն կայ,
ոչ ալ փափաք այդ ուղղութեամբ:
Ամէն ոք իր գլխուն:

ԴԱՍ Գ. Ուարտեան

ՀԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

ՀԱՅԿԱՆ ԲՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մտաւարդագէտ 150 հայ ընտա-
նիքներ, թերեւս աւելի, ցան ու
ցրել կ'ապրին: Պաւ Քոլոմպը
մէջ, Միայն 30 ընտանիքներ խըմ-
բովին, իրենց միջոցներովը առան-
ձին հողատնայի մը վրայ ընակա-
բաններ շինած է: Եւ ապշալիքն օջախ
ու հնրի դրած են:

Դժբախտաբար ազգային ու եկեղեցական շահերի համարձակումը հաճախ ընդհանուր ազգային շահի հետ չի համընկնում։

Անցնալ կիրակի, ժողով մը տեղի ունեցաւ մասնատրտապէս վարձուած սրահի մը մէջ, և նախնական խորհրդակցութենէն վերջ, առժամեալ լսնձնախումբ մը ըստ ըրեցեալ, որպէսզի կապիւր հաստատել ամբողջ գիւղացի նկատ.

Յաննանյանները որոշած է մօտերու մասնաւոր հրաւիրադրերով ամբողջ Պոլս հօլոմայի եւ շրջականերու հայութիւնը ժողովի հրաւիրել լսել հայրենակիցներու կարծիքները, դադար մը եւ լաւարկ մը հասնալու եւ հաջորդէ ստորագրել մեծ

Գիտակից էր պարտականու
թեան, Յանանյանութեը կը հրաւի
րէ բոլոր հայրենակիցները որպէս
զէ փութին պատմականնի այս
գոյնի եւ որոշեալ ժամանակին
ներկայ ըլլալ՝ յառաձիկայ ժողովին
խօսքներու մէջ ալ նախապէս
պիտի ծանուցուին հաւաքման օրը
տեղը եւ ժամը:

ԱՌՈՒՄ համայնաբար կուտակ-
ցութիւնը 1 Սեպտեմբերին ունէր
514,713 իսկական անդամ, որու
50,077-ը կէն և 415,988 համակէն

